Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 1 (940) TORSDAGEN DEN 5 JANUARI 1905 18:DE ÅRG.

ILLUSTRERAD TIDNING
IDUN
FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS 20-ÅRSJUBILEUM.

FREDRIKA BREMER OCH NUVARANDE FUNKTIONÄRER INOM FÖRBUNDETS STYRELSE. 1. ORDFÖRANDE: FRU AGDA MONTELIUS, F. REUTERSKIÖLD. 2. BYRÅFÖRESTÅNDARINNA: FRÖKEN GERTRUD ADELBORG. 3. SEKRETERARE: FRÖKEN SIGRID ULRICH. 4. KASSAFÖRVALTARE: FRÖKEN CAROLINE WAHROLIN. 5. REDAKTÖR AF FÖRBUNDETS TIDSKRIFT DAGNY: FRÖKEN LOTTEN DAHLGREN. 6. SEKRETERARE I FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS STIPENDIEINSTITUTION: FRÖKEN MATHILDA SILOW.

NÄR ETT FÖRETAG mött den tidpunkt i sin tillvaro, som utmärkes med ett 20-tal, är ju detta ett moment, ägnadt till öfverskådande af det tilländalupna tidsskedet och ett bedömande af det under detsamma utförda arbetet. Fredrika-Bremer-Förbundet står nu vid en sådan punkt af sin bana. Den 3 dec. 1884 kan detta samfund anteckna som sin instiftelsedag. Det var då det konstituerande sammanträdet ägde rum, från hvilket den stiftelse, som bär Fredrika Bremers namn, räknar sina anor.

En kort öfversikt af förbundets 20-åriga verksamhet torde därför icke vara ovälkommen för Iduns läsare, hvilka böra antagas hysa intresse för kvinnoarbetet i dess olika former. Det är en sådan historik, jag i det följande vill söka lämna.

* * *

Åttiotalets nyvaknade intresse för den hittills så obeaktade kvinnofrågan och den växande lifaktigheten inom lagstiftningsarbetet till kvinnans förmån, som utmärkte samma tidpunkt, banade väg för det nya företaget. Men äfven om tidsströmningen utför undermineringen och bringar de gamla fördomarnas bålverk på fall, är det på styrkan och bärkraften i den *personliga* insatsen nydaningsarbetets hållbarhet beror. Och Fredrika-Bremer-Förbundet har haft den oskattbara lyckan att ifrån sin tillvaros början se sina idéer uppburna af personligheter, hvilkas intellektuella begåfning samt ädla och upphöjda lifssyn i och för sig inneburo betingelser för sakens framgång. I främsta rummet menar jag Förbundets stiftarinna, fru *Sofie Adlersparre*, född *Leijonhufvud*, hvilken innan hon för snart tio år sedan gick bort, hade glädjen att få se sitt lifsverk starkt och mognadt.

"Kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt så väl som i socialt och ekonomiskt hänseende," så lyder hufvudpunkten i det utomordentligt vida program fru Adlersparre utstakat för det nya förbundet. Denna kloka och varmhjärtade kvinna, hvilkens hela lif var en sträfvan mot höga mål och som väl äfven af egna erfarenheter, den högättade, men obemedlade unga kvinnans kamp att nå en oberoende ställning, fått en inblick i de sociala missförhållanden, som ännu tyngde tusental af hennes likar, hade insett, att det var rörelsefrihet för kvinnans bundna krafter, som den nya föreningen i främsta rummet borde sätta som sitt mål att eftersträfva.

Att frigörelsen skulle gå inifrån, att en höjd etisk nivå, en större moralisk ansvarskänsla vore det väsentliga, har ingen skarpare betonat än Förbundets stiftarinna och de som med henne delade ansvaret och arbetet vid uppgörandet af planen för den nya institu-

tionen. Men att ideella mål äfven kunna nås med praktiska medel var en sanning, som de ej mindre behjärtade, och därför satte man också som rättesnöre för sina framtida sträfvanden Fredrika Bremers djupa ord: "Gif möjlighet för kvinnan till uppfostran och självbestämmelse i likhet med hennes broder. Öppna för henne skolor och läroverk, skolor, som ge henne tillfälle att lära känna sig själf och sina medfödda anlag. Öppna sedan för henne vägarna att i frihet få utöfva dem, de bli eljes för henne och för samhället ett dödt pund."

I handling, ej blott i teori, har Fredrika-Bremer-Förbundet alltjämt sökt förverkliga ändamålet med sitt stiftande. En lång förteckning af utfördt arbete berättigar mig att göra det påståendet.

* * *

Det var med små medel, pekuniärt taladt, Förbundet för 20 år sedan började sin verksamhet. Dess fonder bestodo långt mer i duglig och villig arbetskraft än i räntebärande kapital. — Att få ett eget tak öfver hufvudet, en fast centralpunkt, hvarifrån radierna i dess vida arbetscirkel kunde utlöpa, blef en af dess första åtgärder. Från den lilla vrå, som i Slöjdföreningens lokal vid Brunkebergstorg kostnadsfritt upplåts — dess första pied-à-terre — inflyttade Förbundets byrå våren 1885 i egen lokal, tvänne ej alltför spatiösa rum, 19 A Lilla Vattugatan, nedre botten. Från början af maj 1885 kan F. B. F:s byrå-verksamhet anses på allvar hafva börjat.

Redan af uppgifterna på arbetets art, meddelade i Förbundets första årsberättelse, får man klart för sig det nya företagets praktiska syfte. Byrån har lämnat råd i ekonomiska ärenden, i rättsfrågor, i hälsovårdsfrågor och andra frågor, såsom angående kvinnans deltagande i stadsfullmäktigevalen; uppgiften att medla mellan arbetssökande och arbetsgifvare har dock, heter det, varit byråns viktigaste. — Hvad som för öfrigt åstadkommits är upprättandet af en *sjukkassa*, som bär Förbundets namn, för lärarinnor och med dem likställda kvinnor. Äfven är en plan för *studie- och yrkesstipendier* för flickor samt grundläggande af en fond för detta ändamål under utarbetande. En detaljerad redogörelse för förbundsverksamheten och en utveckling af de frågor, som bragts å bane, finner man första årgången af den nya kvinnoföreningen organ. Ty redan med sitt andra verksamhetsår äger Förbundet ett sådant, månadsbladet Dagny, som omedelbart efter Tidskrift för hemmets upphörande träder in i ledet som bärare af den svenska kvinnans idéer och önskningar.

Så långt om de första stadierna på F. B. F:s väg; jag har tagit med dem i min lilla historik, emedan de synas mig betecknande för arten af det praktiska arbete till kvinnans höjande, som Förbundet satt sig före. För öfrigt behöfver ej läsaren befara, att jag i kronologisk ordning skall uppräkna de gångna 20 årens arbetspensum. Det skulle blifva allt för långt och allt för tröttande. Att den lofvande början icke följts af någon förslappning, utan varit starten till en allt fortgående utveckling, tror jag mig ha rätt att påstå. Endast några detaljer och siffror för att bevisa detta.

Efter få år blef behofvet af ökadt utrymme för Förbundets byrå så kännbart, att en ny rymligare lokal måste anskaffas; april 1888 gjordes detta ombyte. Men redan efter fem år konstaterades, att äfven i våningen Malmtorgsgatan 5 var stugan för trång, och med år 1893 befinner sig F. B. F:s byrå installerad i sin nuvarande lokal, Drottninggatan 54, hvilken, trots sin relativa rymlighet, ganska ofullständigt motsvarar de anspråk på armbågsrum, som det ständigt ökade arbetet betingar.

Många människor, naturligtvis mest kvinnor, komma och gå genom F. B. F:s byrås dörrar, många äro de frågor, som härinom framställas och besvaras, många de bekymmer, som här afbördas och lättas, ehuru naturligtvis det ej ligger inom möjlighetens gräns att på ett tillfredsställande sätt tillmötesgå *hvarje* hjälp- och rådsökandes kraf på att få sin privata existensfråga löst. Att F. B. F. likväl utfört ett ej ringa arbete för ett direkt beredande af en oberoende ställning åt Sveriges kvinnor belyses kanske bäst däraf, att under årens lopp omkring 8,460 arbetsgifvare och 10,689 arbetssökare inskrifvits på platsförmedlingsafdelningen.

Att såsom världen en gång är beskaffad den ekonomiska frigörelsen öppnar porten till frigörelse på andra lifsområden, det sedliga, sociala o. s. v., har lifligt af F. B. F. behjärtats. Bästa beviset härför är att Förbundets stipendieinstitution har fonder uppgående till 273,000 kr., därifrån studie- och yrkesstipendier hittills utdelats till ett belopp af 45,000 kr. Institutionens fonder, hvilka sammanbragts genom gåfvor och insamling från Sveriges spridda delar, stå under Förbundets förvaltning och ha till ändamål att bereda unga kvinnor öfver hela vårt land till att värdigt fylla sin plats i lifvet. Förbundets sjukkassa är äfven den ett utslag af samma sträfvan att ekonomiskt frigöra i de fall, då sjukdom gjort ett afbrott i det inkomstbringande arbetet. Under det kassan ägt bestånd har sjukhjälp utdelats till ett belopp af 45,256 kronor till 285 delägare. — På tal om den ekonomiska sidan af Förbundets verksamhet, bör äfven framhållas den hjälp, som beredes kvinnor genom att bevilja dem studie- eller förlagslån ur de fonder, Förbundet har till sitt förfogande, en lånerörelse, hvilken visat sig vara af den största nytta för de låntagande. Närmare 50.000 kr. hafva på detta sätt genom Förbundet utlånats.

Hvad som dock ej med siffror kan värdesättas är den insats Förbundet gjort i höjande af kvinnoarbetets aktier, såväl det privata som det offentliga, och i utvidgningen af dess förr så strängt begränsade områden. Att tillvarataga den kvinnliga arbetskraften för att därmed tjäna, icke blott individens, utan samhällets bästa, är ju, som redan påpekats, en af Förbundets hufvuduppgifter. Jag tror, att dess sträfvan i detta afseende icke varit förgäfves, ej heller ringa dess inflytande på lagstiftningsarbetet och på genomförande af vissa reformer på det sociala området, däri det är af vikt att äfven det kvinnliga elementet kommer till beaktande.

Den olika ekonomiska värderingen af manligt och kvinnligt arbete har dock varit den stötesten, Förbundet haft svårast att öfverkomma, och är det alltjämt. Och detta gäller ej minst, då staten är arbetsgifvare. De så godt som dagligen upprepade exemplen på, hur rätt och billighet i detta afseende åsidosättas, och de ständigt återkommande tillfällena, då det vädjas till Förbundets auktoritet för att söka skaffa rättvisa åt förbigångna eller tillbakasatta kvinnliga ämbetsinnehafvare, gör det emellertid allt klarare, hur nödvändigt det är, att det finnes en institution med syfte att bevaka kvinnans intressen. Detta erkännes äfven af stat och myndigheter allt mer, hvilket bevisas däraf att Förbundets erfarenheter så ofta tagas i anspråk af dessa institutioner för ärenden berörande kvinnoområdet.

DE KVINNOR, HVILKA UNDERTECKNADE INBJUDNING TILL FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS STIFTANDE: 1. FRU SOPHIE ADLERSPARRE, F. LEIJONHUFVUD. 2. FRU ELLEN ANKARSVÄRD, F. NYSTRÖM. 3. FRU FREDRIQUE LIMNELL, F. FORSBERG. 4. FIL. DOKTOR ELLEN FRIES.

En delikat dessert tillagas på ett par minuter af **Lagermans Dessert-gelè-pulver "TOMTEN".**

Det ligger i sakens natur, att en association som F. B. F. icke oantastadt af kritik och vedersakare passerat de tvänne första betydelsefulla decennierna af sin bana. Det har blåst många vindar sedan den decemberdag för 20 år sedan, då det nybildade företaget, däri ej blott kvinnor, utan äfven många upplysta män voro medintresserade, med friskt mod och glad förtröstan sattes i gång. Kvinnofrågan har sedan dess genomgått åtskilliga faser, och så väl framgångar som bakslag ha utmärkt dess väg, af hvilket allt Fredrika Bremer-Förbundet, såsom frågans officiella representant, fått sin beskärda del af ros liksom af tadel.

Hvad det nu gäller, då vi stå vid en märkespunkt i vår tillvaro, är att icke blott att se tillbaka på vunna framgångar eller lidna förluster, utan att blicka framtiden modigt och förhoppningsfullt till mötes. Kvinnans arbete för kvinnan och därigenom för hela mänskligheten kan aldrig blifva fördt till slut. Den timme, då man kan lägga händerna i kors och säga: det är ingenting kvar att göra, kommer aldrig att slå. Allt framgångsrikt arbete kräfver utveckling, och kvinnofrigörelsen ej minst. Det är detta Förbundets styrelse haft i tankarna, då frågan kom på tal, att genom någon särskild åtgärd hugfästa minnet af Förbundets 20-åriga verksamhet. Beslutet blef då närmast att till alla i landsorten bosatta förbundsmedlemmar utfärda inbjudning till ett möte i Stockholm för att tillsammans med hufvudstadens medlemmar och förbundsstyrelsen lägga råd om ett fortsatt och utvidgadt arbete, principerna därför och sättet att få det utfördt.

Mötet skall äga rum den *12—14 januari.* Så väl genom sällskapliga samkväm som föredrag, diskussioner och personliga tankeutbyten hoppas styrelsen vinna målet med sammankallandet af detta Förbundets 20-årsmöte: en sammanslutning af vårt lands spridda kvinnliga krafter för en lifaktigare och mer vidtomfattande sträfvan att höja kvinnoarbetet.

Hufvudstaden har hittills i främsta hand kommit i åtnjutande af Förbundsarbetets fördelar, äfven om Förbundet efter bästa förmåga sökt fördela sitt intresse jämt mellan landsdelarne. Lifligt har emellertid styrelsen varit medveten om svårigheten att nå våra landsortsstäder och landsbygder, där dock Förbundet äger många och trofasta vänner, och att tillgodose de respektive orternas kraf. Man är dock så sangvinisk att tro, att det kommande mötet skall lyckas sammanknyta de många spridda trådarna till ett fast, hela vårt land omfattande föreningsband.

Styrelsens hopp är också, att så många som möjligt af förbundsmedlemmarna skola mötas i Stockholm den 12 januari. För att underlätta resan är nedsättning på statens järnvägar beviljad, och ett vinterbesök i vår vackra hufvudstad borde ej vara utan sin lockelse. Framför allt torde medvetandet, att hvarje enskild individs insats i kulturarbetet, hur ringa denna än synes vara, är en sten i den stora samhällsbyggningen och således af värde för det helas bestånd. Detta medvetande bör alltså blifva den impuls, som bjuder talrika reprerentanter af vår kvinnovärld att hörsamma kallelsen.

LOITEN DAHLGREN.

Använd

Välgörenhetsmärkena

på alla Edra postförsändelser!

PÄRLOR.

JA, JAG SER hur lifvets dagar glida
liksom pärlor mellan mina händer, —
pärlor i en gammal rosenkrans,
och allt efter som de glida, sakta
lyfter jag dem, en och en i sänder,
för att tyst och pröfvande betrakta
deras underliga, matta glans.
Där de hänga sida invid sida
tyckas de så lika, men hur skilda
och hur skiftande i alla fall!
En är jämn och lysande och kall,
en är ofullkomlig, full af fläckar
på sin fina, skimmerhvita yta.
I en annan tusen ljusreflexer
liksom i ett spektrum varmt sig bryta.
En är immig som af ljumma tårar;
i en annans lena hud jag spårar
hvassa ärr som af en slipad knif; —
och så andra, skimrande och runda,
i fullkomlig glans af rika minnen,
som jag icke tröttnar att begrunda.
Och där saknas icke af de skumma,
färglöst bleka, — allesamman stumma
vittnen om ett genomlefvadt lif! —
Och i tankar sitter jag och leker
med en hvar utaf dem, ty jag vet,
att det rika pärlband, som jag smeker,
ej kan spännas kring en evighet;
att till sist skall dock den allra sista
pärlan halka öfver i min hand
och den sköna tråden plötsligt brista, —
och en skur af pärlor — snabbt försvunna
skratt och tårar — lefda och förrunna —
rulla ut i glömskans bleka land —
vill jag eller ej! Det är blott pärlor,
lösa pärlor, trädda på ett band!

ELLEN LUNDBERG,
f. Nyblom.

INSKRÄNKNINGAR. EN NYÅRS-SKISS AF SOPHIE LINGE.

DET VAR en afton i januari. Denna månad, som lik en gammal erfaren tant går i spetsen för alla de andra, med mer och mindre lätt temperament begåfvade, och med höjdt finger ropar sitt välvisa och varnande: gif akt! Ingen är heller, såsom hon, inne i alla trassliga räkenskapers mystik, och ingen förstår som hon att med en kall dusch af otäcka siffror afkyla dem, som ännu gå i bakrus efter julens festligheter. Man får lof att vara en metodisk eller kallblodig människa för att kunna se henne rätt in i hvitögat, och därför är det så många som blunda, hellre än de göra det.

Men inne i lektorns matsal, där taklampan spridde klart ljus ända in i hvarje vrå och en liten krets helt gemytligt samlats kring det runda matbordet, hade man för tillfället alldeles glömt, hvilken månad det var.

Fru lektorskan stoppade strumpor och såg helt förnöjd ut, när hon fick rada upp det ena paret efter det andra framför sig på bordet. Hon fick därvid en lycklig fältherres segermin. Det var endast, när hon upptäckte en stor bresch på de nya bruna, hvilka legat bland andra rara saker i julklappskorgen, som hon runkade på hufvudet och gaf sin Kate en menande blick. Denna sannskyldiga lilla slitvarg fick då mycket brådtom att skaka ner en yfvig massa hår öfver

KÖP

Svart Siden.

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud- sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.

Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S. 6. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

ett par skälmska ögon och att ännu mera fördjupa sig i det spännande sällskapsspel, som upptog henne och bror Fritz.

Gamla faster Marie stickade på en damhandduk — hon hade klena ögon och tålde ej vid ansträngande arbete om aftnarne. Stackars faster Marie var också ganska döf, så att det var svårt att föra ett samtal med henne, men hon såg så hjärtans rar och belåten ut, där hon satt, att det nästan spridde värme i rummet. Men mången gång kunde man ej neka sig att draga litet på smilbandet åt hennes sätt att uppfatta hvad som sades, och barnen, som vid sådana tillfällen gärna ville mera högljudt ge sin belåtenhet till känna, fingo i smyg mången vink af sin mamma att hålla inne med en malplacerad munterhet,

När nu lektorskan trädde upp en af lektorns strumpor på handen och vid denna manöver fick ut alla sina fem fingrar genom hälen, kunde hon i häpenheten ej låta bli att ropa:

— Åh, ett sådant väldigt hål!

Faster Maries små grå ögon tindrade af intresse.

— Var det ett väldigt bål. sade du, det har väl inte varit någon eldsvåda nu igen?

— Nej faster, det var endast Huss, som brändes . . .

— Tyst, Fritz — varnade modern — sysselsätt dig du med ditt spel.

Och så var det slut med konversationen igen, men det hör just till den rätta hemtrefnaden att kunna tala eller tiga, allt efter behag, och ändå känna det som om man vore midt inne i ett intressant samtal. Och att i ro få spinna på sina tanketrådar och väfva dem i det mönster, man för tillfället tycker mest om, är också en sorts njutning.

— Karolina!

Lektorn stod i den halföppna dörren till sitt rum, med cigarren i munnen.

— Karolina, vill du vara snäll och komma in till mig på en stund.

— Genast, John, jag ska bara dra ihop de här strumporna.

Lektorskan fick litet hjärtklappning. Hon kände tydligen, att tant Januari snuddade vid hennes arm och gaf henne ett lätt nyp i förbifarten. Att denna hedervärda dam redan gjort ett besök hos John, såg hon genast, ty han hade ett lätt moln på pannan, som icke var tobaksrök.

Lektorn drog väl till dörren om dem båda och bad sin hustru sitta ner i skinnsoffan. Själf satte hon sig framför skrifbordet, där nu, i stället för de ledsamma temaböckerna, några andra böcker och papper, som ej sågo mindre tråkiga ut, lågo huller om buller.

Och så började lektorn, sedan han först knäppt askan af den halfrökta cigarren:

— Det är på det viset, ser du Karolina, att jag afslutat förra årets räkenskaper, och som debet och kredit inte gå ihop på ett långt stycke, så måste vi försöka att inskränka oss

DUFF:S LIQUEUR WHISKY * MACLEAY DUFF & C:o, GLASGOW. * Generalagentur J. GRANGREN, STOCKHOLM. Rikst. 58 78.

Lanolin-Sana-Tvål.

Garanterad ren, neutral, mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son

Stockholm.

under detta nya år, och jag vill nu rådgöra med dig om, hur det skall gå till.

— Ack, John, se bara inte så förtvifladt högtidlig ut, du skrämmer mig riktigt. Vi äro väl inte ruinerade heller?

— Nej, men det kunna vi bli, om vi fortsätta på det här sättet.

— Ja, nog vet du, John, att jag gärna vill spara, och att jag också bjuder till därmed, men allting är ju så förfärligt dyrt, att pengarne rinna som sand mellan fingrarne.

— Man får därför vara rädd om hvart korn.

— Det är jag också, men ändå . . .

— Se så, Lina lilla, låt oss nu resonnera lugnt och kallblodigt om saken, så går det bättre. Låt oss till exempel först uppställa den frågan: *hur* skola vi kunna inskränka våra utgifter?

Fru Lina hade för tillfället ej något svar färdigt, men lektorn fortsatte:

— Vi disponera öfver fyra rum och kök, af hvilket det ena visserligen bara är ett litet "kryp in", men det är ändå en nästan för stor våning för en fattig skolkarl, och vi kunde nog reda oss med mindre.

— Men, John, du vet ju att våningen ligger åt en gård, och som vi bott här så länge, ha vi den för samma pris som vi på annat håll skulle få betala för en trerumslägenhet, och flyttningen sedan, med kostnad och besvärligheter!

— Därför tänker jag ej heller på, att vi skola flytta, utan endast att vi hyra ut ett af rummen.

— Ett af rummen! Hvilketdera menar du att vi skulle kunna vara af med? *Ditt* är ju för öfrigt det enda, som har egen ingång från tamburen.

— Du glömmer, att salen också har dörr därifrån.

— Hvad tänker du på; salen kunna vi ju omöjligt vara af med. Någonstädes måste vi ju äta och taga emot våra vänner. Där ligger ju också faster Marie i divanen.

— Ja, faster Marie, hon . . .

— Tyst, John! Hon är din egen faster. och hon gör verkligen så litet intrång. För öfrigt äro vi de enda, som . . .

— Ja, jag vet — nå, tänk själf ut hvar inskränkningen skall göras.

— Äro vi på stor balans?

— Ganska stor efter våra omständigheter — ett par hundra kronor eller så omkring. Och du vet, att utgifterna ökas, allt efter som barnen blifva äldre.

— Åh, dessa dumma pengar! Kunde man blott slippa att jämt och ständigt tänka på dem.

— Som det är en omöjlighet, så få vi lof att tänka ut någonting, som gör att de bättre räcka till.

— Skulle du inte kunna ge några extra lektioner, John? Det var ej utan, att lektorskan darrade litet på rösten, när hon gjorde detta förslag, och hon skulle kanske ha försökt samma utväg att gömma sina skuldmedvetna ögon som hennes lilla dotter nyss därute, men som detta var en fysisk omöjlighet, lät hon dem i stället planlöst irra öfver de skinnklädda ryggarne i lektorns bokhylla.

Lektorn steg upp och ställde sig med kakelugnen som stöd bakom sig, en ställning, som utmärkte att han ville inta en fast position.

— Extra lektioner, säger du. Likasom jag ej hade arbete nog ändå. Ni fruntimmer äro då så öfvermåttan ologiska; här var det nu fråga om att göra en inskränkning, och så kommer du och vill hjälpa upp saken med ett tillskott.

— Men, John, vågade fru Karolina sig in, resultatet, resultatet blir i båda fallen alldeles detsamma.

— Resultatet blir att jag ej får en minut öfver till behöflig hvila och förströelse, det kan du väl åtminstone begripa.

— Ack, John, nog vet du, att jag unnar dig båda delarne, om vi blott kunna tänka oss något annat sätt.

Efter en stunds tystnad sade lektorn:

— Tvåhundra kronor — vår balans — fördelade på tolf månader göra, låt mig se, det gör mellan sexton och sjutton kronor i månaden; således ej stort mer än femtio öre om dagen, och det borde väl — hm! — kunna — sparas in på dina hushållspengar.

Lektorskan blef röd om kinderna.

— Jaså, är det där som besparingarna skola göras!

— Ja, eljes vet jag ingen utväg, sade lektorn, lade ifrån sig den nu utbrunna cigarren och snoppade en ny — det går nog med god vilja. Litet mindre kaffedrickande och kaffebröd till exempel.

— John!

Fru Karolina sade ej mera, men såg med en betydelsefull blick på den myckna askan, som var samlad i cigarrkoppen på skrifbordet, och John förstod hennes tankegång.

— Blif nu ej ledsen, Lina lilla, sade han medlande, vi få väl bjuda till, hvar och en på sitt gebit, att spara, och nu lägga vi för i dag ner det ledsamma och ömtåliga ämnet. Se så, lillan, gif mig nu en kyss, innan du försvinner härifrån.

När lektorskan fem minuter därefter åter satt vid sitt arbete, grubblande öfver, hvilka besparingar hon möjligtvis och rimligtvis skulle kunna göra på de dagliga utgifterna, gläntade lektorn på dörren till sitt rum och stack ut hufvudet.

— Du minns väl, Karolina lilla, sade han, att det är min tur i morgon att samla viraherrarne hemma hos mig, och du är väl snäll och ser till att vi få något godt till kvällen, eftersom det är första gången i år vi komma tillsammans. Ja, ingenting — hm! — dyrbart, förstås, men ändå något extra godt, som kan smaka dem.

Faster Marie såg upp från sin stickning.

— Hur var det, frågar John efter sitt lexikon? Det har jag sett ligga inne på lilla Fritz bord bland allt hans multum.

Ett pris af

Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst **för den bästa svenska originalromanen** af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun n:r 41 för föregående år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

FARFARSFAR OCH FARFARSMOR.

FÖR IDUN AF ANNA M. ROOS.

OM JAG kunde begripa hvarför farfarsmor gifte sig med farfarsfar, sade Cécile; hon satt i gula salongen på Hällevik och stirrade begrundande upp emot två pastellporträtt i ovala ramar, som hängde bredvid hvarandra på väggen. Hon är så förtjusande söt med sina klara ögon och sin lilla rosiga mun, men han med sin lilla stångpiska och sin breda näsa — han är ju riktigt ful! Och inte ser han kvick och rolig ut heller! Och för pengar behöfde hon då inte gifta sig, hon var ju arfvinge till Hällevik.

Faster Viveka satt och knypplade vid ett mahognybord med fot i form af en lyra; de små pinnarna flögo snabbt emellan hennes fina, hvita fingrar.

— Om du vill, lilla Cécile, sade hon, så kan jag berätta för dig, hur det kom sig, att de två däruppe blefvo ett par. Jag har hört historien af gamla faster Helena, hon hade den från farmors egna läppar. Och lite har jag också fått reda på ur gamla bref i familjearkivet. —

— O ja, berätta, söta faster Viveka! Och Cécile stödde armbågarna mot en brons-ornerad soffrygg ock stack in fingrarna i sitt burriga hår.

Faster Viveka lät knyppelpinnarna hvila en stund och berättade:

— Antoinette hette hon, som du vet, och var enda dottern till gamle lagmannen här på Hällevik. Det var en bister herre, och det sägs, att hans hustru inte alltid hade så roligt. Men mot dottern nändes han visst aldrig vara sträng. Han måtte ha varit mycket svag för henne. Jag har funnit bland gamla familjebref små epistlar, som han skrifvit till henne, då hon varit borta från hemmet. Där är den barske gamle lagmannen helt skämtsam och blid. "Snart kommer jag väl och hämtar dig 'med kärra och märra', såsom ryttmästaren på Boda plär säga," skrifver han, "ty nu tycks det mig helt länge sedan jag såg ditt rosiga lilla anlete."

När Antoinette var sexton år, miste hon sin mor. Ett och ett halft år senare skref hennes moster, som var gift med en hofmarskalk och bodde i Stockholm, till sin svåger, att han måste låta lilla Antoinette komma upp till henne för att tillbringa en vinter i hufvudstaden.

"Jag kan ej tänka mig annat, min käre svåger," skref hon, "än att du vill ge din charmanta dotter tillfälle till annat val än bland Smålands rustiqua landtjunkare. Bland hofvets eleganta kavaljerer skall hon, hoppas jag, finna mer än en villig att böja sig för hennes behag."

Gamle lagmannen torde ej ha varit mycket svag för sin mondäna svägerska, — det tycks mig åtminstone framgå ur hans bref — ej heller torde han ha varit angelägen om att hans dotter skulle få sig en make bland "hofvets eleganta kavaljerer", men han ansåg förmodligen, att det tillhörde hans faderliga skyldigheter att låta sin dotter se något af världen, innan hon gjorde sitt val för lifvet. Och det hade väl inte heller varit honom så lätt att säga nej till ett förslag, som fyllde hans unga dotter med förtjusta förväntningar.

Och så begåfvo sig gubben lagmannen och hans dotter i den stora resvagnen med kistor och matsäcksskrin hela den långa vägen upp till Stockholm. Och sedan lagmannen anförtrott sin flicka åt moster Beate-Malène, begaf han sig åter hemåt och satt sedan hela vintern på Hällevik och muttrade smått emellanåt öfver att han gick där så allena, och ljusnade så upp igen för hvar gång det kom ett bref från dottern.

SANATOGEN

Af läkare och professorer mångfaldt lysande vitsordadt såsom stärkningsmedel vid mångahanda sjukdomar.

ERHÅLLES Å APOTEK.

Josephson & Reteike, Göteborg.

Fabrikanter: BAUER, & Co., Berlin.

Ja, äfven svägerskans epistlar beredde nog ett visst nöje, ty de berättade, att lilla Antoinette gjorde stor succès i hufvudstaden och vid hofvet. "Man anser henne som en skönhet, och man finner ett visst piquanteri i hennes landtliga oskuld," skref friherrinnan Beate-Malène. Hon blef bjuden på alla hofvets baler och soaréer, och när våren kom och hofven flyttade ut till lustslotten, skedde henne den stora äran och lyckan, som moster Beate-Malène vederbörligen framhöll för svågern, att blifva bjuden ut till Drottningholm för att rida med i en kadrilj, som anordnades af den glada hertiginnan Charlotta. Moster Beate-Malène var också bjuden som chaperon, men fick i en oläglig stund den ledsamma sjukdom, som kallas röda hund, och så fick lilla Antoinette i stället fara ditut under beskydd af grefvinnan Bjelkenstjerna, en af mosters goda vänner.

Bland de gäster, som under dessa glada junidagar, då kadriljen inöfvades, voro gäster på Drottningholm, var också baron Johan Sperling. Du har sett hans porträtt på Toresta, och du har nog hört talas om honom också — hans minne har lefvat länge här i trakten. Han hade ett sällsynt vackert och distingueradt utseende. När han var ute på sina resor, hände det ofta, berättas det, att när han kom gående, flögo alla hattar af och alla bugade sig djupt, ty man kunde ej tro annat än att en man med ett sådant utseende och en sådan hållning måste vara en ärkehertig eller en storfurste. Naturligtvis svärmade kvinnorna för honom. Men han tycks icke ha varit en kurtisör. Han hade ett chevalereskt sätt mot kvinnor, men han lade ej an på att krossa deras hjärtan. Det troddes, att han haft en djup känsla för någon, som ej var fri att blifva hans. Men det var ingen, som visste något riktigt om den saken.

Han hade en obetvinglig reslust och var sällan många dagar på samma ställe. Nu skulle han ej heller på Drottningholm blifva mer än ett par dagar, kunde inte stanna öfver och se kadriljen, ty han ämnade följa med ett skepp, som skulle segla till Danzig. Sista aftonen han var på Drottningholm, bad man honom sjunga. Han hörde nämligen till det slags kavaljerer, som nu för tiden tyckas vara utdöda: de som ha s. k. sällskapstalanger, Han icke endast sjöng, han skref också vers. Jag har i flere gamla minnesalbum på egendomarna här omkring funnit dikter af Johan Sperling. De stå på en rätt mycket högre nivå, tycks det mig, än albumverser i allmänhet. Den dikt, han sjöng på Drottningholms slott den juniafton jag talar om, har jag funnit afskrifven i farmors poesibok. Den lydde sålunda:

Jag hade svurit, att mitt hjärta
som slumrat in, ej skulle bli
ånyo väckt till minnets smärta,
till saknadens melankoli.

Men när han kom, den ljufva våren,
jag glömde all försiktighet —
upp bröto åter hjärtesåren,
ut frustar bloden röd och het.

Ja, det var våren, som bedrog mig,
som kom mitt hjärta vakna opp,
som med sin trollmakt så betog mig,
att bloden åter häftigt lopp.

Jag lät mig fångas i berusning
vid hviskningen, förrädiskt blid:
vet, själfva smärtan har sin tjusning
i vårens underbara tid!

Och nu — och nu mitt hjärta blöder
och vill till ro ej vaggadt bli.
Du ljufva vår, som längtan föder,
ack, det var ditt bedrägeri!

Baron Sperling hade denna afton talat mycket med Antoinette. Hon var ju från hans egen hemtrakt, han kände hennes far och hade sett henne själf redan som litet barn på Hällevik. När han för ett par år se'n varit på ett kortare besök på sin fädernegård, hvilken hans äldsta broder nu ägde och bebodde, hade han träffat Antoinette, som då varit nästan ett barn. Nu hade hon utvecklat sig till en skönhet. Och hon var ej blott vacker, hon var också liflig och intagande. Ja, Johan Sperling talade mera med henne än han i allmänhet brukade tala med unga flickor. Och där voro åtskilliga närvarande i den stora salongen på Drottningholms slott, som med harm och afund iakttogo detta.

Medan Johan Sperling sjöng sin vemodiga lilla visa om, huru våren väcker också smärtan till nytt lif, höll han sina mörka, något tungsinta ögon fästa på Antoinette. Kanske tyckte han om att se hvad intryck hans sång gjorde på denna känsliga unga varelse, hvars anlete så tydligt röjde hvad som rörde sig inom henne. Och kanske kände han en viss sångarstolthet, när han såg dessa vackra ögon fyllas med tårar.

Och de många afundsamma ögonen lade märke till sångarens blickar och till den vackra lyssnerskans rörelse. Och där var någon elak tunga, som hviskade: "Man skulle nästan kunna tro, att det varit något amoreust äfventyr med den vackra fröken Antoinette nere i Småland, — där de ju förut lära ha träffats — som inspirerat baron Sperling till den där nätta poesien."

Juninatten låg blekblå öfver Drottningholms park med en svagt rosenfärgad strimma i norr öfver de höga lindarnas dunkla löfmassor. Antoinette stod vid sitt fönster i den flygelbyggnad, där de gästande damerna voro inkvarterade. Hon hade öppnat sitt fönster, lutade sig ut och andades in nattens svalka, medan hon drömmande blickade ut, betagen af den blida sommarnattsstämningen. Kanske sväfvade hennes drömmar kring Johan Sperling, kanske mindes hon hans mörka, svårmodiga ögon och hörde ännu klangen af hans stämma, när han sjöng sin visa om, hur våren bedrager. —

Plötsligt märkte hon, hur något gled från hennes hals; och i nästa ögonblick hördes något svagt klinga mot markens grus. Hon förde förskräckt handen mot halsen — jo, medaljongen var borta; medaljongen med hennes mors miniatyrporträtt!

Utan att betänka sig sprang hon ut ur sitt rum och ned för trappan. Därnere var porten stängd! Hon skyndade till närmaste fönster, öppnade det och hoppade ut. Hon var en rask landtflicka och det var inte första gången hon hoppade ut genom ett fönster. Hon böjde sig ned och trefvade i sanden på den plats, där medaljongen borde ha fallit. — Jo, där var den! Glad reste hon sig åter med den återfunna skatten i handen.

— Fröken Antoinette är sent ute, hördes en röst bakom henne.

Hon spratt till och vände sig om. Det var Johan Sperling.

— Jag hade tappat min medaljong, sade hon brådskande och häftigt rodnande. Hon förstod plötsligt, hur underligt det måste se ut, att en ung flicka var ute vid denna tid. Men hon behöfde ej frukta för vare sig misstydningar eller ogrannlaga skämtsamhet från Johan Sperling.

— Har ni hittat den? frågade han vänligt.

— Ja.

— Och hur tänker ni komma in igen?

Antoinette såg uppåt fönstret. Det satt verkligen ganska högt uppe. Det blefve tydligen en helt annan sak att komma in än att komma ut.

— Det var ju tur, sade Johan Sperling med samma låga stämma han hela tiden användt för att ej väcka dem, som sofvo inne i flygeln, att jag tog mig för att göra en promenad i parken i den vackra sommarnatten; nu kan jag vara er till hjälp, ifall ni tillåter mig.

Han placerade sina båda händer, med insidorna uppåt och fingrarna sammanknäppta, på sitt framsträckta högra knä, på det sätt kavaljerer använda, när de skola hjälpa en dam upp i sadeln.

— Sätt nu er fot här, sade han, så skall jag räkna: ett, tu, tre, och när jag säger tre, tar ni sats och fattar tag i fönsterkarmen.

Hon gjorde som han sade och stod ögonblicket därefter uppe i fönstret.

— Tack! Godnatt! hviskade hon hastigt.

— Godnatt! Jag är glad åt ert lilla äfventyr, som gifvit mig tillfälle att säga er ännu ett farväl, innan jag om några timmar rider härifrån. Hälsa till Hällevik!

Antoinette stängde fönstret och skyndade uppför trappan, allt under det hon skuldbelastad sade till sig själf, att hon kunde då aldrig hitta på att i rätta ögonblicket säga det som hon borde säga. Nu borde hon förstås ha tackat baron Sperling ordentligt, och så borde hon ha önskat honom lycklig resa. Men så där gick det henne alltid — det var först efteråt hon begrep, hvad hon skulle ha sagt.

Ingen af de två hade märkt, att ett par af hofvets kavaljerer, som också varit ute och promenerat i parkens alléer i den vackra sommarnatten, nalkats trapporna, som ledde upp till slottsterrassen, och stannat. De hade båda sett och igenkänt de två däruppe. Och den ene af de båda kavaljererna var en af de människor, för hvilka lifvets stora mål är att ha reda på allt, som sker, och alltid kunna berätta de senaste och pikantaste nyheterna.

* * *

Det hade ej förflutit många timmar af påföljande dag, förrän Antoinette började tycka, att alla människor blifvit bra besynnerliga och ovänliga. Somliga låtsade ej se henne, andra smålogo ironiskt, när de sågo på henne, och åter andra gjorde henne besynnerliga frågor, som hon ej förstod meningen med.

Slutligen var det någon, som kom med en häntydning, så öppen, att den ej kunde missförstås.

Man hade tydligen sett henne och Johan Sperling förliden natt, och man hade dragit de mest förolämpande slutsatser. —

När detta gick upp för henne, blef hon så förtviflad, att hon först önskade sig döden. Hela lifvet tycktes förändradt, allting var fläckadt. Hur kunde människorna vara så dåliga, att de trodde andra om allting dåligt?

Hon var som förlamad, kunde ej göra något för att rentvå sig. Och för öfrigt — hon var alltför stolt för att vilja befatta sig därmed. Ingalunda ville hon gå omkring och försvara sig! Ville folk tro sådant om henne, så finge de väl göra det!

Hade ändå moster Beate-Malène varit med därute, så hade hon väl varit till någon tröst och hjälp! Men grefvinnan Bjelkenstjerna, som snart fick höra det kringflygande skvallret och tog Antoinette i förhör, sade endast, när hon fick veta, hur saken hängde ihop: Du har begått en stor sottis, min lilla vän, och sådant får man lida för. Det skulle inte tjäna någonting till, att jag ginge omkring och berättade hur det gått till, folk tror ändå alltid det värsta. Men folk glömmer också mycket fort. Du ska få se, om några veckor talar man inte mer om den här saken. Sådana där små historier äro just inte så ovanliga här vid hofvet.

Antoinette blef röd af harm. Såå — *detta* skulle vara hennes hopp: att man skulle glömma af saken! Men ingen skulle tro, att hon var oskyldig!

Hon sade till grefvinnan Bjelkenstjerna, att hon ville genast resa ifrån Drottningholm, hem till sin fader. Men grefvinnan förklarade, att

EN JANUARIBILD FRÅN STOCKHOLM. PRINS CARL OCH PRINSESSAN INGEBORG PASSERA DJURGÅRDSBRON PÅ VÄG FRÅN EN SLÄDPROMENAD. TECKNING FÖR IDUN AF D. LJUNGDAHL.

FRU PAULA LINDBERG
SOM IRENE I »RIENZI» Å K. TEATERN.
A. BLOMBERG FOTO.

detta ginge omöjligt an, det skulle blott öka pratet, och dessutom kunde man inte väcka de kungliga herrskapens misshag genom att i sista stund manquera i kadriljen.

Kadriljen! Att uppträda i kadrilj inför alla dessa människor, som trodde sådant om henne!

När hon efter middagen skyndade från taffeln upp till sitt rum, mötte hon hertiginnan Charlotta. Hertiginnan var godhjärtad, men hon var road af skvaller och kände redan till historien.

— Såå, man har redan börjat på med små äfventyr, sade hon och runkade på hufvudet.

Hon var rätt öfverseende, den muntra hertiginnan — hon hade fått lof att bli det vid det hof, där hon dvaldes — men denna lilla landtflicka, som såg så oskyldig ut — hon hade verkligen ej trott detta om henne!

Antoinette skyndade upp på sitt rum och grät, grät hejdlöst.

Hon ville ej gå ned till supén, men grefvinnan Bjelkenstjerna tvang henne därtill.

— Det är bäst att vara modig, sade hon, och hålla sig rak. Håller du dig undan, så tror man så mycket vissare på din skuld.

Det var en liten kammarjunkare vid hertig Karls hof, som inte egentligen var elak, men hvars förnämsta sträfvan häri världen var att anses som kvick och rolig. Han stod efter supén i en krets af damer, som han ännu inte denna kväll lyckats få att skratta. Så vände han sig hastigt till Antoinette, som ej stod långt ifrån.

— Jag har i dag sökt ta ut på lutan en liten melodi, som likväl alltjämt undflyr mig. Kanhända fröken Antoinette vill hjälpa mig med att gnola den? Det är melodien till den vackra sången:

Jag hade svurit, att mitt hjärta,
som slumrat in — — —“

Längre hann han inte.

Ett kraftigt slag på munnen afbröt meningen. Det var Rutger Arnefelt vid drabanterna, som utdelat det.

— Jag förmodar kammarjunkaren vill ha satisfaktion, sade han torrt. Jag står till tjänst.

Följande morgon duellerade dessa två i en aflägsen hage på Lofön. Kammarjunkaren fick sig en rätt allvarsam stöt mellan refbenen, grefve Rutger blott en lätt skråma, som inte hindrade honom att följande kväll rida med i kadriljen. Vid kvällens fest bar grefve Rutger fröken Antoinettes färger — han hade särskildt bedt om tillåtelse. Och på den bal, som följde efter kadriljen, vek han knappast från hennes sida. Han var i allmänhet blyg och tillbakadragen, han hade förut ej vågat nalkas den unga skönheten. Nu kände han, att hon behöfde honom. Nu var hans blyghet som bortsopad af hans starka manlighets kraf att vinna den kvinna, han höll af, och af hans harm mot dem, som tanklöst eller illvilligt förorättade henne.

Antoinette hade förut blott föga talat med grefve Arnefelt. Han hade icke intresserat henne, hon tyckte, att han var ful, och dessutom var han ju så tyst och föga rolig. Han var icke alls lik de kavaljerer, som hon hittills varit road af att dansa och skämta med. Men i dessa dagar gick det upp för henne, hvad detta vill säga för en kvinna: att känna trygghet hos en man, känna sig omfattad af hans starka ömhet, veta sig viss om att på honom kan hon lita, hvad nu än andra må säga eller tänka. Och hon började tänka, att när det gäller att hela lifvet vara tillsammans med en man, så är detta dock kanhända viktigare än att han dansar med elegans och konverserar med kvickhet.

När Rutger Arnefelt frågade, om hon tillåte honom att komma på besök till Hällevik för att af hennes fader begära hennes hand, svarade hon ja.

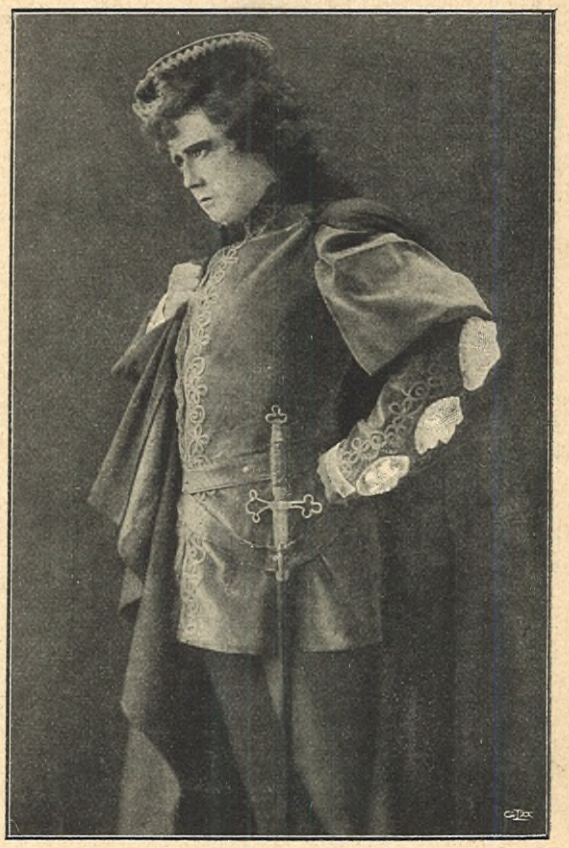

FRÖKEN LIVA EDSTRÖM
SOM ADRIANO I »RIENZI» Å K. TEATERN.
A. BLOMBERG FOTO.

Och så kom Rutger Arnefelt hit ner till Hällevik. Och gamle lagmannen blef helt belåten att finna, att han alls icke var en af de där sprättiga hofkavaljererna, som han fruktat få till måg. Och på hösten stod bröllopet. Dessförinnan hade Rutger Arnefelt tagit afsked från drabantkåren. Annars vet jag inte, hur det gått med giftermålet, ty Antoinette hade fått en riktig afsky för hoflifvet och Stockholm, och det dröjde åtskilliga år, innan hon lät öfvertala sig att åter göra ett besök i hufvudstaden.

Alla som känt farfar och farmor äro eniga om, att de voro mycket lyckliga.

Hon beundrade hans godhet och fasta rättrådighet, och han beundrade henne för allt möjligt. Och ett äktenskap bör allt till en viss grad vara ett “sällskap för inbördes beundran“ för att vara riktigt lyckligt, det är nu *min* öfvertygelse, sade faster Viveka och nickade gladt åt sin man, som i jaktstöflar kom vandrande genom parken.

Cécile stirrade fortfarande upp mot de båda porträtten.

— Jag tror, han är inte så ful ändå, farfarsfar, sade hon tankfullt.

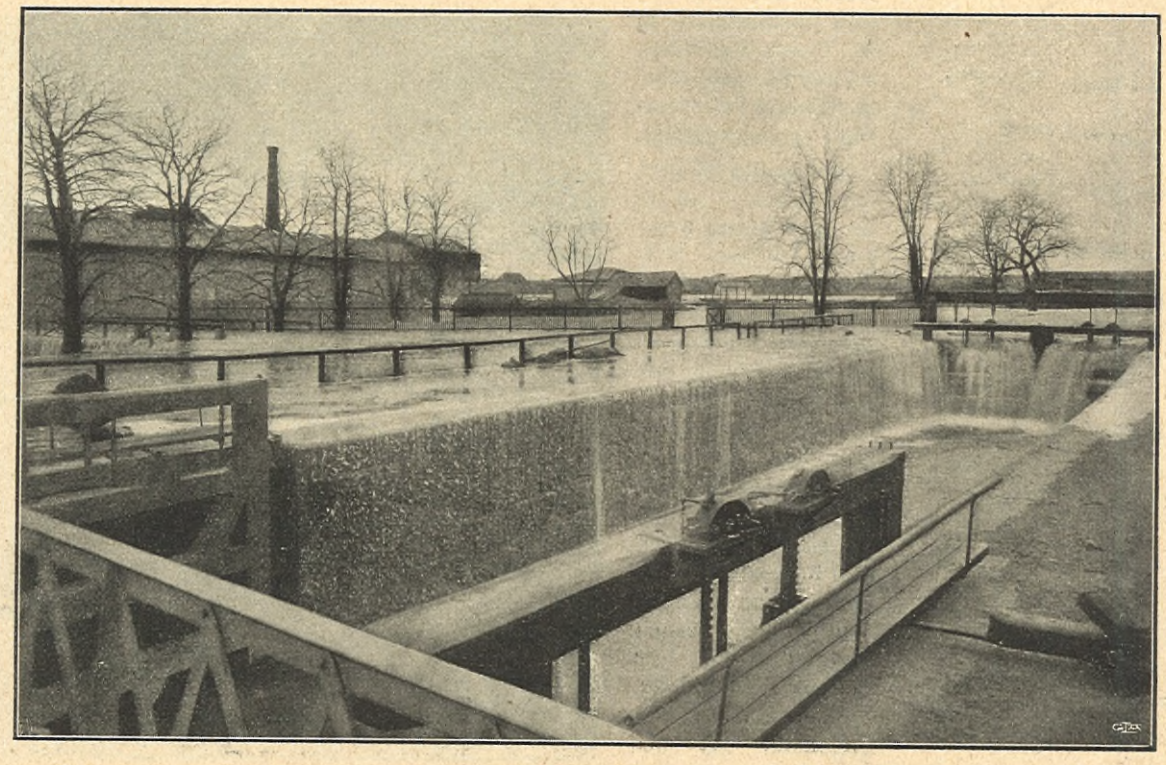

FRÅN ÖFVERSVÄMNINGEN I LINKÖPING. S. SWENSSON FOTO.

NOBELPRISET OCH DET PROVENÇALSKA MUSEET.

OMEDELBART efter det skalden Frederi Mistral mottagit det litterära Nobelpriset, kom från Frankrike underrättelsen, att diktaren hade för afsikt använda summan till inköp af ett gammalt palats i Arles och dit förlägga det af honom grundade provençalska museet (Museon Arlaten).

Af denna anledning sände vi diktaren en skrifvelse med anhållan, att han benäget ville skicka oss en vy af palatset, enär vi önskade afbilda detsamma i Iduns spalter; skrifvelsen åtföljdes af ett exemplar af det Idunsnummer, hvari Mistrals porträtt fanns återgifvet.

Med omgående post erhöllo vi från den frejdade mästaren ett i älskvärd form affattadt svar, tillika med den här invid reproducerade vyn af det ålderdomliga Arlespalatset.

Skrifvelsen meddelas här i autograf som ett intressant motstycke till den i förra numret införda autografen af Echegaray:

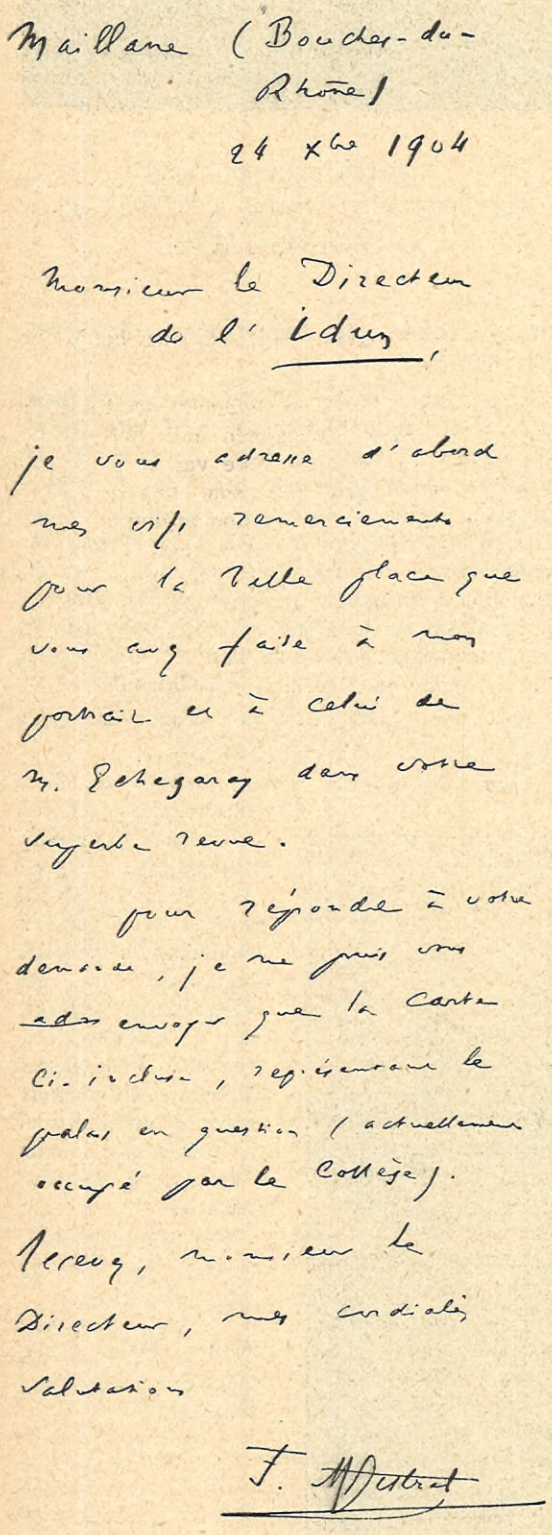

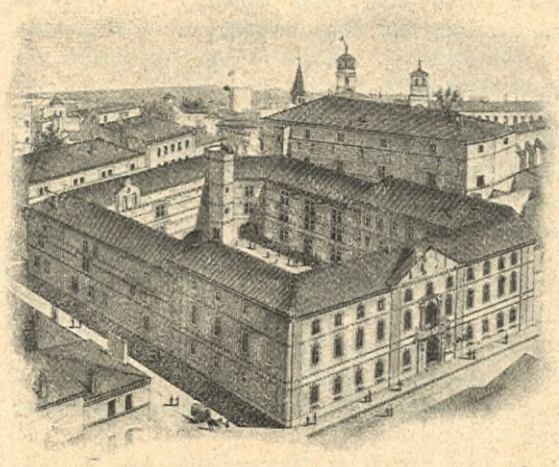

PALATSET I ARLES, SOM MISTRAL FÖR SITT NOBELPRIS ÄMNAR INKÖPA TILL MUESUM.

I öfversättning lyder brefvet:

"Maillane (Bouche-du-Rhône) 24 December 1904.

Herr direktören och utgifvaren af Idun!

Jag skyndar att till Eder frambära mina lifliga tacksägelser för den vackra plats Ni beredt åt såväl mitt som M. Echegarays porträtt i Eder ypperliga tidning,

Som svar å Eder begäran kan jag endast skicka här inneslutna kort, föreställande palatset i fråga, och hvarest för närvarande Arles läroverk är inrymdt.

Mottag, herr direktör, mina hjärtliga hälsningar.

F. Mistral.»

Skalden har sedan många år tillbaka oaflåtligt och kärleksfullt arbetat på att för detta museum sammanföra alla minnen och traditioner från det gamla Provence. Men trots alla ansträngningar och trots hans vädjanden till vännerna af Provence's kultur, har museets utveckling gått mycket långsamt. Nu kom emellertid den nordiska prisnämndens beslut och förde Mistral till hans önskningars mål; ty med det nu erhållna beloppet och ytterligare 50,000 francs, som en amerikansk beundrare af Mistrals diktning, dr Edward Leon, lofvat skalden, samt slutligen ett bidrag från det arlesiska municipalrådet, är bekymret för en museet värdig lokal aflägsnadt.

Snart skall man därför i en af Arles mest pittoreska gator få se resa sig, icke det lilla "museum" af fernissade bjälkar och ljusa träväggar, som "Mireilles" författare drömt sig, utan ett imponerande feodalt slott från konung Renés tid, omsorgsfullt restaureradt af M. Veran, den lärde arkitekten och återupprättaren af historiska minnesmärken.

Det gamla palatset är beläget i ett af de allra äldsta kvarteren i Arles. Hufvudfasaden vetter åt rue de la République och de öfriga sidorna åt rue du Collège och rue Balze. Arkitekturen i byggnadens förnämsta del stammar från medeltiden. Isynnerhet den inre gården med sina terrassliknande balkonger och sitt i hörnen brutna torn vittnar otvetydigt om det angifna ursprunget. Under samma gårds stenhällar har man funnit resterna af ett antikt tempel, öfverraskande väl bevarade, och det är meningen att gräfva ut desamma, så snart restaurationsarbetena tagit sin början.

Byggnaden kallas ännu i dag af Arles invånare för "Palais de Laval", ty det tillhörde ursprungligen en greflig släkt med detta namn. Ur denna familjs händer kom det 1645 i jesuiternas, hvarefter det genomgått skilda öden.

NORDISKA SPELEN.

ÅNYO skola den svenska hufvudstaden och dess omgifningar blifva skådeplatsen för de internationella idrottsfester, hvilka under benämningen "Nordiska spelen" ha till syfte att visa resultaten af våra dagars härdande och omväxlingsrika idrottslekar, som fostra till mannadåd och mannamod.

En ansenlig skara representanter för idrotten i såväl den gamla som den nya världen väntas hit för att deltaga, och här i hufvudstaden utveckla f. n. den svenska idrottens många ledare en intensiv energi för att göra anordningarna vid spelen så praktiska och tilltalande som möjligt. Naturen själf har redan börjat anlägga den lämpliga festdräkten af is och snö, och skarpa, härdande vindar hvina öfver vårt köldbundna land, som förvisso ej lär underlåta att framträda i den nordiska högvinterns hela prakt, då de fjärran från komna idrottsmännen skola rista våra fjärdars is med sina stålskor och på böjliga skidor susa ned utför våra backsluttningar.

Affischen till detta års nordiska spel, afbildad här nedan, är komponerad af artisten Bruno Liljefors, och det torde ej töfva länge, förrän denne i ett svenskt skogsbryn startande skidlöpare kommer att litet hvarstädes i Europa signalera om de stundande lekarne. Täflingarna begynna den 4 nästkommande febr. och pågå till och med den 12 februari.

Liksom tillförene ämnar ej Idun sky vare sig kostnader eller ansträngningar för att medels kamerans objektiv och tecknarens stift ge sin läsekrets en detaljerad illustrativ framställning af dessa intressanta spel, hvilka äga en ej ringa betydelse för fosterlandskänslans och den fysiska styrkans höjande hos vårt folk.

AFFISCH FÖR NORDISKA SPELEN AF BRUNO LILJEFORS.

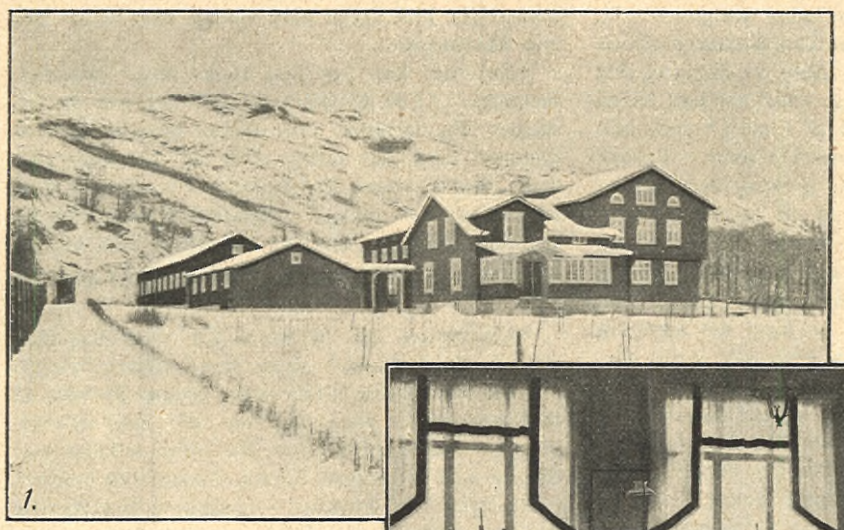

1.

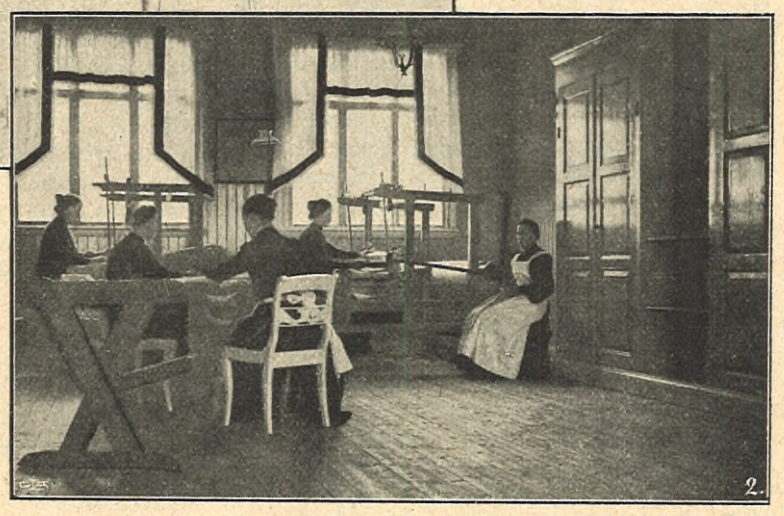

2.

DET NYINVIGDA ARBETSHEMMET VID ANNEBERG. 1. BYGGNADERNAS YTTRE. 2. EN AF ARBETSSALARNA. I. FRANCIS FOTO.

Halland, helt nära Annebergs station på västkustbanan.

Det nya byggnadskomplexet, som utgöres af smärre sinsemellan förenade paviljonger, är uppfördt af rödstruket timmer med fönster- och dörrposter samt knutarne målade i hvitt och gör ett hemtrefligt intryck.

På nedre botten äro, utom en hall eller förstuga med en stor öppen spis, inrymda mottagnings- och expeditionsrum, två stora arbetssalar, en präktig matsal samt kök och nödiga ekonomirum. På öfre botten ligga sofrummen, ett rum för hvarje skyddsling — inalles omkring 25, grupperade omkring ljusa korridorer. All möblering och inredning är hållen i ljusa och glada färger, snyggt och fint och hemtrefligt.

Arkitekten Thorburn, som uppgjort ritningarna, har all heder af sitt verk.

För några dagar sedan ägde den högtidliga invigningen rum i närvaro af ett flertal vänner och gynnare af hemmets verksamhet, de personer, som haft med byggnadsarbetet att skaffa, representanter för pressen m. fl. inbjudna till ett antal af omkring ett hundra.

Den verksamhet, som nu skall upptagas i det nya hemmet, tog sin början år 1876. På uppdrag af Lutherska missionsföreningen sammanträdde detta år fru Robert Dickson, fru rektorskan Heurlin och fru Hollinus samt d:r Wretlind och dåvarande kandidat Osterman för att såsom en självständig styrelse taga den ifrågavarande verksamheten om hand. Och beslöt man kalla densamma Magdalenastiftelsen. År 1879 invaldes fru Isabella Carlander i styrelsen, i hvilken hon ännu kvarstår.

Till en början utackorderades flickorna i lämpliga hem dels i staden, dels på landet, men redan samma år hyrdes ett par rum i Haga, hvilken lägenhet blef medelpunkten för Magdalenastiftelsens verksamhet.

Det nya hemmet har fått åtnjuta rätt betydliga understöd från olika personer i Göteborg, bland annat af fru Robert Dickson, D. Carnegie & C:o och hr August Röhss.

Köp Venersborgs BALSKOR!

Bästa svenska fabrikat.

Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af

Aktiebolaget A. F. CARLSSONS Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

UR DAGSKRÖNIKAN.

FRU ROSA LUNDQVIST.

GEORGES LUNDQVIST.

TVÅ VÖRDNADSVÄRDA GAMLA. En konungens f. d. trotjänare, löjtnant Georges Lundqvist, fyllde själfva nyårsdagen 85 år, af hvilken anledning Idun funnit lämpligt meddela den aktade åldringens och hans makas porträtt. Dock ej enbart för de uppnådda många lefnadsårens skull, utan främst därför, att de båda makarne tillhöra den gamla kraftiga och hederliga stam af människor, som för sena tiders barn vittna om äldre generationers kärnsunda individer, för hvilka människovärdets förkofran under plikttroget arbete var en lifssak.

Georges Lundqvist kom vid 15 års ålder in vid flottan och var med på Vanadis, då denna gjorde sin världsomsegling med vår nuvarande konung som kadett ombord. L. inträdde sedan som rekryt vid Andra gardet och passerade graderna, tills han af konungen tilldelades löjtnants rang.

I 30 år har han med heder tjänstgjort som ekonomiförvaltare vid hofvet, från hvilken befattning han för några år sedan afgick med pension, hvarförutom han af konungen erhöll en stor guldmedalj. Dessutom har han hedrats med flere ordnar. På gamla dagar har han köpt sig ett eget hem, huset 25 Artillerigatan, där han, ännu frisk och spänstig, jämte sin maka framlefver en lycklig ålderdom.

Hans hustru, Rosa Lundqvist, född Modée — fadern var kgl. kammarmusikus — fyller inom kort 80 år. Hon har särskildt gjort sig känd genom sina förträffliga arbeten af pärlemorinläggningar i möbler, en konst, som hon lärt i England. På 1866 års industriutställning erhöll hon pris för dessa sina alster.

Löjtnant L. har liksom sin maka lyckan att få njuta en frisk och ljus ålderdoms välsignelse efter ett väl användt lif i arbete och kärlek.

ARBETSHEMMET PÅ WATERLOO. Det arbetshem för fallna kvinnor, som förut varit förlagdt till egendomen Waterloo inom Göteborgs Gamlestads församling, har under den senast förflutna hösten förflyttats till en egen nybebygd gård i Tölö socken i

NÄR STÅNGÅN "SÖRPAR". Linköping har under julen varit utsatt för ett öfversvämningsattentat från den eljes fredliga Stångån. Till följd af att issörja hopat — sörpat — sig vid vattenfallet Nykvarn strax invid staden, steg nämligen ån betydligt öfver sina bräddar och inträngde i de närliggande boningshusen. På juldagen lyckades man dock få hål i den stora isvallen, så att vattnet efter hand sjönk tillbaka i sitt naturliga läge. — Vi meddela på sid. 7 en afbildning af den säregna "vinterfloden".

I vårt romanbibliotek

begynnes i dag den för året nya följetongen: *Anna Wahlenbergs* roman *Två slags folk,* hvilken med sin förträffliga karaktäristik af "det Stockholm som roar sig" och "det Stockholm som arbetar" helt visst i hög grad kommer att intressera våra läsare.

ETT SAMVETSÄKTENSKAP. NOVELL FÖR IDUN AF ELSA EK.

"NÅ, NÄR SKALL då bröllopet eller bilägret eller föreningen äga rum?" frågade i irriterad ton major Bratt Agda, sin brorsdotter och f. d. myndling.

"Petrus och jag flytta till vårt hem om onsdag åtta dagar," svarade Agda. "Och mamma ger då en liten afskedsfrukost för oss, om farbror anser detta förtjäna namn af bröllop."

"Nej, det gör jag visst inte," löd svaret barskt. "Vid ett *bröllop* utgör vigseln hufvudelementet, enligt mitt förmenande, och inte kalaset."

"Vi ville gärna bedt farbror komma hit då," sade Agda.

Farbrodern svarade ej, utan fortsatte sin egen tankegång. "Ett sätt att förläna förbindelsen ett slags legalitet vore ju, att ni läte lysa för eder. Med vigseln kunde det ju sedan stå till."

"Men då vi inte ha för afsikt att ingå någon kristlig äkta törening, kan det naturligtvis inte falla oss in att låta pålysa en sådan," sade Agda.

"I Köpenhamn kunde ni visst erhålla borgerlig vigsel," envisades majoren.

"Men vi vilja alls inte ha någon vigsel." Agdas förut ganska undfallande ton fick de något öfverlägsna och agressiva tonfall, med hvilka hon vanligen plägade förfäkta detta ämne. "Endera af oss kunde ju annars öfvergå t. ex. till muhammedanismen, så kunde vi komma i åtnjutande af förmånen att bli sammankedjade enligt svensk lag."

"Detta vore ju äfven ett sätt," medgaf farbrodern." Och en liten öfvergång till islam med dess mera liberala giftermålsbalkar skulle för din medpart medföra föga mera inskränkning och tvång än det fria äktenskapet. Och — om också blott i ett harem — blefve det för dig dock afgjordt en vinst att blifva *legal* hustru."

Agda sköt spotskt ut läppen. "Funnes det här i landet en för alla tillgänglig civil vigsel, är det ju möjligt, att vi underkastade oss densamma," förklarade hon i lätt ton. "En dylik vigsel kunde åtminstone utgöra ett slags dräglig öfvergångsform, tills en bättre sakernas ställning komme till stånd och staten öfverläte hela sin omsorg om äktenskapet åt kontrahenterna själfva."

"Det lär allt bli trefliga tider det," sade majoren med ett så ofantligt eftertryck, att Agda måste dra på munnen.

"Inte tror jag, att t. ex. farbror och faster skulle löpt ifrån hvarandra, äfven om lagen inte hållit någon uppsikt öfver eder."

"Men om vi varit rackare och pack, skulle vi *kunnat* göra det, och det är egentligen för deras skull lagen behöfs," förklarade majoren.

"Sederna binda hvad lagen löser," citerade Agda.

GARGAROL
välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.
Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.
Bruksanvisning å intyget.
Obs.! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs.!
HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

"Jaså, det tror du, min flicka," brummade majoren.

"Det är just statens inblandningar och förmynderskap, som förnämligast lägga hinder i vägen för det nyare och vackrare äktenskapsideal, som vill arbeta sig fram," fortsatte Agda.

"Jaså! Jaha!" Majoren snurrade tummarna omkring hvarandra och hvälfde på sina ljusa ögon.

"Om två människor, som älska hvarandra, flytta tillsammans och bilda ett hem, skall därför staten ha rätt att pracka på dem en del prästerliga besvärjelser, som kanske förefalla de båda parterna löjliga eller, såsom i strid med deras åsikter, rent af nedsättande att underkasta sig?" ifrade Agda, utan att märka det ironiska löje, som för ett ögonblick krusade farbroderns läppar vid detta sista påstående, hvilket röjde alldeles direkt nedstamning från fästmannens agitatoriska fraseologi. "Och är det till någon välsignelse att ha fjättrat samman såsom ett par galérslafvar två människor, som kanske upphört att älska hvarandra."

"Nenej," menade farbrodern, "detta sista är nog pudelns egentliga kärna."

"Ja, naturligtvis utgör äfven denna sida af saken en mycket viktig omständighet," medgaf Agda. "Full ansvarskänsla fordrar nämligen full frihet."

"Jaha! Jaha! Du är mycket väl laddad med fraserna och flosklerna, min flicka. Du har ju också tillgång till en särdeles väl försedd arsenal." Och han kastade en blick på Agdas fästman, doktor Hedman, som blifvit synlig i dörren till nästa rum. Hedman hade vändt sig på tröskeln och skakade godmodigt hufvudet åt något, som i tämligen hetsig ton yttrats af majorskan Bratt. — "Äktenskapet är i sanning ett så viktigt förehafvande, att det kräfver påkallande af Guds beskydd," hördes därpå Agdas mor i beklämd ton liksom sekundera svägerskan.

"Men om förhållandet ej i sig själf betraktas med helgd, inte får det mera helgd för det en präst ramsar igenom vigselformuläret." Petrus Hedman talade i en helt godlynt ton. Han hyste ett vänligt öfverseende med sin svärmors något föråldrade åsikter. "Det tjänar aldrig något till att söka bringa gamla människor till förnuft," brukade han säga till fästmön. Det var de unga han ville vinna, och det var de unga han och Agda genom föredömet af en fri äktenskaplig förening ville tjäna till ett ljus och en lykta.

Han gick därpå godmodigt leende fram till majoren och Agda. Den förre hade för en stund sedan på ett föga älskvärdt sätt tillbakavisat Agdas blyga förslag att Petrus skulle få säga farbror och bryskt yttrat: "Vi träda ju ej i något slags släktskap. Och det finns ingen anledning för mig att bli farbror till alla herrar, med hvilka det kan falla min brorsdotter in att ingå en eller annan månads samvetsäktenskap." Men Petrus förblef lika orubbligt jämn och gladlynt.

"Är min lilla fästmö också i kampen? Ja, stärk dig för all del, ifall småstadsfruarna skulle komma att boykotta dig. Men vi skola ej låta oss nedslås, Agda och jag, utan modigt häfda vår förenings oafhängighet af staten," sade han och lade armen kring hennes skuldror. Fastän Agda var ganska högväxt, tycktes hon nästan försvinna under greppet af en stor godmodig jätte. Och när hon nu stödde sig intill sin älskade, ingaf han henne den tryggaste känsla af klippa och hälleberg, och själf liknade hon en hjältinna, som skulle ha mod att med sin Petrus gå i brèchen och storma allt hvad fördom och samhällslögn hette.

Farbrodern höjde medlidsamt på axlarna och såg på Agda. Han visste, att kvinnorna i hennes familj voro af en tämligen ömtålig konstitution. "Nåja, för *doktorn* torde hvarken risken eller konsekvenserna af detta steg ställa sig synnerligen kinkiga. I dylika fall är det *kvinnan* och de barn, som möjligen blifva en följd af förbindelsen, som få löpa den egentliga risken," sade farbrodern.

Doktorn smålog. Agda, som för ofta förfäktat det fria äktenskapets teorier för att visa sig besvärad äfven inför detta slags tillämpningar, svarade utan att blinka:

"Det är också genom att skärpa ansvaret i fråga om barnen, som det nya samfundsidealet skall byggas upp. Att en man och en kvinna älska hvarandra och vilja lefva tillsammans, det är deras ensak, likaså om de upphöra att älska hvarandra och vilja lefva åtskilda. Men att föräldraplikterna uppfyllas mot hvarje barn som födes, det borde vara statens både rätt och plikt att tillse. Och det skulle ej, liksom nu, få finnas en pariakast af oäkta barn."

"Jaså! Jaha!" harskade majoren. "Jag känner någorlunda till fraserna," och han vände sig otåligt mot den unge läkaren, hvars säkra 'bondlugn' på majoren verkade som rödt kläde på en tjur, men han behärskade sig och sade i något spotsk ton: "Det tyckes mig dock, som om man vid doktorns år borde kommit öfver stadiet att se något för 'personligheten' synnerligen kränkande i 'att vara mänsklig ordning underdånig'. Vid Agdas ålder däremot är ju bildstormarifvern mera naturlig."

"Jag kan icke längre uppträda så aktivt i kampen för de sociala ideal jag och mina meningsfränder uppställt, eftersom mitt läkarekall icke medgifver någon splittring af tid och krafter, utan drager mig bort från alla mera kräfvande sträfvanden i annan riktning. Men ehuru jag måste åtnöja mig med att blott i mitt eget lif praktisera de öfvertygelser, för hvilka jag förut kunnat kämpa, har jag lyckligtvis ej hunnit ett stadium, där jag frångår min ungdoms ideal."

Doktor Hedman skulle möjligen kunnat tillägga, att hans ifver att göra propaganda och löpa till storms också lagt sig med åren. Den hade nu blott kommit att blossa upp genom sammanträffandet med Agda, en nybakad liten filosofie kandidat med modärna åsikter. Helt naturligt hade Petrus Hedmans ungdomskamp blifvit den bekvämaste grundval, hvarpå deras bekantskap kunnat uppföras. Och i sin åstundan att vinna Agda för sig och det fria äktenskapet hade hans reformatoriska ifver åter fått eld och lif.

"Detta slag af teorier löper emellertid stor fara att blifva till parodi vid omsättandet i praktiken," sade majoren torrt. "Och jag tviflar storligen på, att Agda passar såsom föregångskvinna och ovigd hustru — ehuru hon ju f. n. excellerar med ett tusan så uppöfvadt målföre."

"Passar jag inte?" utropade Agda. "Jag ville inte bli *vigd* vid Petrus för aldrig det!" Och hennes ögon fingo det exalterade uttryck, som förekom hos flere kvinnor af hennes släkt. ehuru det hos ingen före henne tändts för det fria äktenskapet.

"Nej, det kan jag just tänka mig," sade farbrodern. "För tillfället är väl det fria äktenskapet din religion. Du drifver antagligen dess dogmer med än mera ifver än din utkorade. Och skulle hans öfvertygelse händelsevis föra honom till en motsatt uppfattning, så skulle du troligen plaidera den nya meningen med samma fanatism som den gamla. Det är så kvinnornas sätt!"

"Kvinnorna på farbrors tid voro möjligen sålunda beskaffade," sade Agda något hetsigt. "Bli kvinnorna förälskade, tyckas de vara så tämligen lika, vare sig de gå med nyckelknippa vid bältet eller de bära doktorsring. Skulle någon olikhet finnas, ligger den snarare i att 'min tids kvinnor' — såsom du uttryckte dig — icke så lätt följde med strömmen som nutidens. De hade en så att säga säkrare *barlast*," sade majoren.

"En barlast af fördomar, beroende och tvång," inföll Agda.

"Man kunde kanske också kalla det en barlast af försynthet, sans och undseende. Självtillräckligheten var inte så stor på den tiden."

Agda tog på sig en öfverlägsen min, men majoren fick behålla sista ordet, ty en af Agdas väninnor infann sig för att öfverlämna en lysningspresent.

"Jaså, lysningsreverenserna äro inte aflysta, fastän lysningen är det," sade majoren och drog sig in till de äldre damerna.

"Verkligen ett trefligt parti," gaf majoren sina känslor luft.

"Men jag tror, att Petrus Hedman är en bra och hederlig karl," sade Agdas mor, änkeprofessorskan Bratt, afledande.

"Ja, det måtte vara särdeles tilltalande att få honom till måg," sade majoren.

"Då jag ändå inte kan hindra saken, är ju intet annat att göra, än att försöka se den från dess bästa sida," suckade professorskan.

"Där går Agda, en liten plugghäst, som tagit sin kandidat och funderar på lärarinnekallet —"

"Men hon har alltid varit litet radikal till åsikter," afbröt majorskan mannens exklamationer.

(Forts.)

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN återuppförde på det gamla årets sista abonnementsföreställning Richard Wagners ungdomsopera "Rienzi", hvilken för många nog tedde sig som en fullkomlig nyhet, enär den ju ej gifvits härstädes sedan våren 1886, då den uppfördes en enda gång med hr Sellman i titelpartiet.

Meningarna om detta den store musikreformatorns verk hafva varit mycket delade. Medan somliga uttalat sin förkastelsedom öfver detsamma, hafva andra höjt det till skyarna som ett drama i den stora stilen. Wagner själf hade ej synnerligen höga tankar om "Rienzi", i det han kallade operan ett effektstycke i saknad af verklig originalitet. Om W. måhända alltför mycket underskattade sitt verk, så ha å andra sidan de, som velat upphöja det till ett helgjutet drama, alldeles orätt däri, ty, säger en tysk kritiker, ett så djärft och omotiveradt språng i handlingen som här mellan tredje och fjärde akterna kan ej tänkas i ett fullödigt drama. Man kan omöjligen fatta, hvarför kyrkan och folket, som nyss hyllat folktribunen Rienzi, plötsligt vänder sig ifrån honom och söker störta honom. Hos Bulwer, hvars roman ju legat till grund för Wagners textbok, är detta utfördt med en bredd, som lämnar godt tillfälle att förklara denna omstämning. Wagner har emellertid ej i sitt drama kunnat göra dessa ledande motiv fullt tydliga, hvadan den påpekade klyftan uppstått.

Hvad musiken beträffar påminnes man från första akten till den sista alltför tydligt om Meyerbeer och Auber, men kanske äro de närmaste förebilderna Spontini och Bellini. Dock kan ej förnekas, att här och hvar den egna personligheten kommer till synes, sär-

NYÅRSREVYN »STOCKHOLMSLUFT» PÅ SÖDRA TEATERN. SLUTGRUPP UR ANDRA AKTEN. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: FRU LAMBERT, HR FASTBOM, HR BLOMSTEDT SOM LITHANDER MED SIN MINNESTAFLA, FRU HARRING SOM MUNKBROMADAM, GATORNAS BALETT MED HIN J:OR (FRÖKEN MAJA JOHANSON) I MIDTEN, FRÖKEN LEIJMAN SOM SNASKEBYBARNET, HR E. WAGNER SOM ANDERS DE WAHL, HR ELIS OLSON SOM KALLE BLOMQVIST OCH FRÖKEN TÖRNBERG SOM HINS MAMMA. A. BLOMBERG FOTO.

skildt i andra och fjärde akten, där det dramatiska uttrycket uppbäres af en viss äkthet. Eljes är den musikaliska omklädnaden rätt konventionell med marscher och finaler, körer, duetter och terzetter, balettnummer etc. Det hela blir emellertid äfven på grund af operans längd — nära fyra timmar — rätt tröttande.

En ny instudering af "Rienzi" har emellertid ur rent musikhistoriskt intresse, då det gäller en sådan mästare som Wagner, sitt fulla berättigande, äfven om verket för hvarje gång ej skulle kunna hålla sig uppe så särdeles länge. Uppsättningen, till hvilken andra aktens dekoration nyutförts af hr Th. Jansson, är rätt ståtlig, och iscensättningen har både förtjänster och brister.

Utförandet, som med omsorgsfull hand leddes af hr Henneberg, var på det hela taget rätt godt. Dock räckte ej hr Hageman till för det synnerligen maktpåliggande titelpartiet. Hans tenorstämma är ganska vacker och rätt glansfull i höjden, men saknar i det lägre och mellanregistret all klang, hvarjämte det vibrerande sångsättet verkar störande. Vissa scener gjordes dock bra både i vokalt och dramatiskt hänseende. Fröken Edström var i alla afseenden helt förträfflig som den unge ädlingen Adriano och fru Lindberg tillfredsställande som folktribunens syster Irene. De öfriga mindre betydande partien utfördes erkännansvärdt af hrr Mandahl, Strömberg, Sjöberg, Ericson och Söderman, hvarjämte fröken Lagergren mycket vackert sjöng fridshäroldens lilla parti. Publiken var fulltalig, och alla hufvudrollernas innehafvare inropades efter aktsluten.

F. Hbg.

SVENSKA TEATERN. Frans Hedbergs trohjärtade och effektfulla skådespel "Bröllopet på Ulfåsa" — en gång ett af den kungliga scenens bättre repertoarstycken — är alldeles förträffligt lämpadt för att ges vid den stora midvinterhelgen. Där finnas scener af manlig djärfhet och manlig härskarvilja bredvid målningar af kvinnlig hängifvenhet och kvinnlig adel, som, skickligt ställda mot hvarandra, ännu i dag göra intryck på publiken, hvilken gärna öfverser med den flyktiga själsmålningen för den njutbara effektens skull.

Ibland domnar förstås intresset bort, då de ej alltför sällsynta longörerna kasta en seg skugga öfver handlingen; men snart blir det åter fart och lif på scenen, August Södermans vackra, folkliga musik tar den redbara Hedbergska versen vid handen, konflikten mellan Birger Jarl och lagman Bengt blossar upp i häftiga ord, luften skälfver af olycksbådande hornstötar och Östergötlands landsvägar darra under jagande hästhofvar, som bära brodervrede mellan två svenska storgårdar

Så kommer slutet som en vacker solnedgång efter en ovädersdag, med ett sakta ridåfall öfver idel lyckliga människor.

Denna dramatik gömmer visserligen ej bröd at våra hungrande själar i dag, men det fanns en tid, då den både värmde och mättade med det friska diktverkets kraft, och det böra vi ej glömma.

Bland de uppträdande rådde på premiären en behaglig jämnspelthet, som tydde på en omsorgsfull inöfning. Hr G. Ranft var en ståtlig och respektingifvande Birger Jarl och hr Einar Fröberg utvecklade som hans broder lagman Bengt både eld och styrka. Vidare minnes man hr Riegos utmärkt väl anlagda och konsekvent genomförda klosterprior, hr Bror Olssons duktige Knut Algotson, hrr Eliasons och Byströms förträffligt spelade höfvidsman och stallare, fröken Olga Andersons vackra Bjälbofru, hr Hagmans väpnare och fru Byströms fru Magnhild.

Som Sigrid den fagra var däremot fröken Kumlin för småsöt och för modern. Med ett så kanderadt spelsätt blir det föga kvar af fru Sigrids karaktärsstarka och under vekheten storstilade kvinnoskepnad.

En vårdad uppsättnings vackra ram slöt sig kring stycket.

SÖDRA TEATERN och hr Emil Norlander i gemenskap ha äfven detta årsskifte varit sina traditioner trogna och gifvit hufvudstaden en nyårsrevy — den heter denna gång "Stockholmsluft" — af det gamla välbeprövade och godkända slaget, d. v. s. vitzar och kupletter öfver årets händelser, lösligt sammanhållna af en handling, som vänligt skonar åskådaren från alla tankeansträngningar.

Kupletterna voro öfvermåttan frikostigt tilltagna och oftast skrifna till lyckligt funna melodier. Kvickheterna och snärtarne kunde man nog i allmänhet ha önskat hvassare, versens litterära utformning några nyanser finare; men där fanns i stället fullt upp af den stockholmsslang, som publiken begär och som hr N. är en mästare i att servera. — Utförandet gick med all önskvärd schwung, och särskildt hr Elis Olson, fröken Leijman, fru Harring och hr Fastbom fastslogo genom sina fullt revymässiga framställningar styckets lifslängd för veckor, kanske månader framåt. Alldeles särskildt uppseende väckte fröken Leijmans snaskebyjänta, en originell och realistisk prestation, som hela Stockholm naturligtvis skall se. Den dekorativa ramen var mera grann än vacker, och första aktens stockholmsgata nyårstid visade den ovanliga synen af några lummigt grönskade träd under vinternattens himmel.

Som förpjäs gafs en munter spansk fars "Den, sjuke brorsonen", i hvilken hrr Wagner, Fastbom Wesslau och Norman gladde med ett jämnt och godt spel.

E. H—n.

HUSMÖDRAR. Tillsen, att Ni alltid vid inköp af **Hafregryn & Korngryn** erhålla Hafregrynskvarnen "Sveas" i London med Guldmedalj belönade tillverkningar, förpackade i säckar eller kartonger om 1/1 & 1/2 kilo. Sveas Sundhetsmjöl i hel- eller halfkilopaketer rekommenderas till barn och sjuklingar och samtliga dess tillverkningar utmärka sig för sin goda smak, lättkokthet och renhet. Finnes hos alla välsorterade engrossister och detaljister i hela Skandinavien. **Hafregrynskvarnen SVEA,**
Ragnar L. Jeansson, KALMAR.

Tabell öfver näringsvärdet af våra förnämsta födoämnen uttryckt i öre pr kilo: Fläsk 102, Oxkött 48, Rågbröd 54, Hvetebröd 55, Fårkött 62 Torsk 40, Mjölk 87, Korngryn 116, Hafregryn 153.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 8—14 JAN. 1905.

Söndag: Julienne-Royale; vaxbönor med rördt smör; stekt orre med salader; valnötstårta.

Måndag: Kall skinka med brynt potatis och lingon; mannagrynspudding med sylt.

Tisdag: Kalfkotletter med ärter; vinsoppa.

Onsdag: Fläskkorf med potatispuré; stänkvälling.

Torsdag: Ärter med fläsk; plättar med sylt.

Fredag: Surstek med potatis och saltgurka; enkel brülépudding.

Lördag: Nässelkål; stekt rödspotta med potatis.

RECEPT:

Julienne-Royale (f. 6 pers.). 2 lit. stark buljong, 2 små morötter, 1 palsternacka, 1 purjolök, 1 selleri, 2 msk. smör (40 gr.), 1 tsk. socker, salt, cayennepeppar.

Äggstanning: 5 äggulor, 2 äggahvitor, 1/2 dcl. gräddmjölk, 1 knifsudd salt, 1 tsk. fint hackad, persilja, 1 tsk. smör till formen.

Beredning: Rotsakerna ansas på vanligt sätt och skäras i mycket fina strimlor. Smöret smältes i en kastrull; häri nedläggas rotsakerna tillika med sockret och brynas öfver jämn eld under ständig omskakning. Den kokande buljongen tillsättes och rotsakerna få koka tills de äro fullständigt mjuka, då soppan skummas väl och afsmakas.

Till äggstanningen vispas äggulor och hvitor väl tillsammans med mjölken, och blandningen hälles i smord form med lock. Formen nedsättes i en kastrull med så mycket kokande vatten, att det står jämnt med äggmassan. Vattnet får därefter ej koka, utan endast hållas hett, ty annars blir äggstanningen vasslig. När den har stannat, skäres den i tärningar och serveras i soppan.

Vaxbönor med rördt smör (f. 6 pers.). 1 half-burk konserverade vaxbönor, 1 1/2 hg. godt smör.

Beredning: Bönorna upphettas i vattenbad. spadet afhälles och bönorna uppläggas på bruten servett, på varmt serveringsfat samt serveras med rördt smör.

Smöret skiras och får kallna, röres därefter tills det blir hvitt och pösigt, då det upplägges i såsskål.

Egen tillverkning.

å kr. 7.50 med fodral.

Bennström & Jansson
Paraplymagasin,
45 Regeringsgat. 45,
STOCKHOLM.

LEDIGA PLATSER

Undervisning

i **Maskin-** och **Kartritning** meddelas muntligen eller pr korrespondens af Civilingeniör P. A. Waller, Thuleg. 21, Sthlm.

Enkel, anspråkslös, barnkär bättre flicka omkring 25 år, som vill åtaga sig vården af tvänne barn, en flicka om 8 år, en gosse 5 år erhåller plats i början af nästa år. Den sökande skall vara musikalisk, samt på egen hand leda barnens läxläsning, frisk, samt glad och vänlig. Svar jämte fotografi, rek. samt löneanspråk torde sändas under adress "Familjemedlem", Upsala, p. r.

VIKARIAT under vårterminen, från 1 Febr. 1905 vid Grängesbergs Samskola för lärarinna, helst exam. från h. lärarinneseminarium. Lön 400 kr. Platsen torde bli ordinarie till hösten. Vidare meddelar Pastor D. Johansson, Grängesberg.

Goda platser för hushållsbitr., lärarinnor, barnfr., värdinnor att genast söka genom Inack. Byrån, Hamngatan 2 III, Norrköping. Rikst. 916.
Öppet mellan 12—2 och 4—6.

Lärarinna, kompetent att undervisa 14 års flicka, 12 års gosse och 3 mindre barn, erhåller 15 januari 05 väl aflönad plats. Betyg och fotografi torde sändas till Slefringe gård pr Åtvidaberg.

Vid "Upsala Kindergarten" mottagas till vårterminen tvenne lärarinneelever Vidare meddelar Fr. C. Holmberg, Upsala Kindergarten, Bangårdsgatan 10.

För en bildad flicka finnes plats den 1 Februari att biträda med husliga göromål och skötseln af små barn. Svar till Doktorinnan Ehinger, Dalarö.

Värdinna önskas af ung ämbetsman, som om sommaren bor på landet och under vintern i stad, södra Sverige. Svar, märkt "Värdinna", jämte fotografi sändes skyndsamt till Iduns expedition.

En bildad gladlynt ung flicka med god handstil önskas som skrifbiträde och sällskap. Hälst musikalisk och möjligen något van vid massage och sjukgymnastik. Referenser och pretentioner emotses. Svar till "Tyst Hem" Gumælii annonsbyrå, Stockholm.

Hos medelålders barnlös familj å litet vackert landställe nära stad och jernvägstation finnes plats för en bildad, anspråkslös och snäll flicka som sällskap och hjälp i husliga göromål. Den sökande bör vara skicklig i sömnad och finare handarbeten. Svar till "E. V. B." Wenersborg p. r.

En i alla afseenden duglig o. proper flicka som vill åtaga sig innegöromålen i angenämt hem finner anställning 1 Jan. Svar till "I Referenser" inlemnas å Iduns Exp., Drottningatan 51.

Anspråkslös frisk flicka kunnig i matlagn. som vill åtaga sig att tillsam. m. frun ensam sköta hemmet erh. plats på landet i 2 personers hushåll. Svar med löneanspråk till "Godt hem 1905" Iduns expedition, Stockholm.

— Vid —

Helsingborgs Sjuksköterskehem

finnes genast plats för en skolad sköterska, som erhållit nödig utbildning å större sjukhus och i sitt yrke dessutom praktiserat 2 à 3 år, lön 500 kr. och allt fritt samt en månads semester. Ansökningar försedda med vederbörliga betygsafskrifter, prestbetyg och läkarebetyg insändas före den 15 Januari till

Regementsläkaren
Herr Doktor JOH. COLLIN,
Helsingborg.
Helsingborg den 29 dec. 1904.

STYRELSEN.
Malte Sommelius.

Å Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3, B., Sthlm, Etab. 1887, finnes goda platser söka för lärarinnor, bildade hushållsbiträden, hushållerskor, barnfröknar.

En anspråkslös, frisk och musikalisk lärarinna, som kan undervisa i främmande språk och vanliga skolämnen, önskas till den 15 januari i prästgård i Skåne för att lasa med 3:ne flickor, 2 femte klassens kurs. Svar till "E. H. B.", Iduns exp.

Lärarinna, kunnig i vanliga skolämnen, språk och musik, sökes på grund af sjukdomsfall, till vårterminen för 2 flickor, 10 och 7 år, och en gosse, 9 år. Särskild vikt fästes vid vana att undervisa gossar. Svar till Friherrinnan Ramel, Övedskloster, Skåne.

"MUM" FRIESTEDTS KRAFTNÄRING FÖR BARN

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordad af legitim Läkare, ger kraft helsa åt Barn Åldringar och klena personer.

Svenskt fabrikat, tillverkadt under kontroll, säljes hos Hrr Apotekare och Handlande.

I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriksaktiebolag,
Stockholm.

Valnötstårta (f. 6 pers.). 300 gram valnötter, 6 ägg, 200 gr. strösocker, 70 gr. potatismjöl.

Till pannan: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. fint stötta skorpor.

Beredning: Valnötterna knäckas, en tredjedel af dem (de helaste) sparas till garnering af tårtan, en tredjedel hackas fint med knif och resten drifves genom mandelkvarn.

En tackjärnspanna smörjes med kallt smör och beströs med de stötta skorporna.

Äggulorna och hvitorna skiljas. Gulorna röras med sockret 3/4 tim., under tiden tillsättes 3 ggr 1 msk. vatten. De malda valnötterna tillsättas jämte det väl torra potatismjölet. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägghvitorna. Smeten slås i den smorda pannan och gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 3/4 tim. Tårtan stjälpes upp efter 10 min. och får kallna. Den delas då i tvänne bottnar. Grädden vispas till hårdt skum. Tårtan fylles med en 1/3 af grädden, blandad med de hackade valnötterna. En del af grädden bredes ut öfver tårtan och med resten garneras tårtan i rutor, genom garneringstratt. I rutorna läggas de hela valnötterna. Tårtan kan äfven garneras med frukt och gelé.

Mannagrynspudding (f. 6 pers.). 150 gr. mannagryn, 1 1/2 lit, oskummad mjölk, 3 msk. kallt smör (60 gr.), 1/2 tsk. salt, 3 msk. strösocker, 10 sötmandlar, 10 bittermandlar, 1 kkp vanliga russin, 3 ägg.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Grynen läggas i en såssil och spolas väl med kallt vatten. De påsättas i den kokande mjölken och få koka under rörning till en tjock gröt, som upphälles. Det kalla smöret tillsättes genast jämte saltet, sockret, den skållade och rifna mandeln samt de förvällda och urkärnade russinen. När gröten afsvalnat, nedröras de väl uppvispade äggen, och massan fylles i smord och brödbeströdd form och gräddas i ugnen omkr. 1/2 tim. Puddingen serveras varm med sylt eller saftsås.

Enkel brülépudding (f. 6 pers.). 2 kkp strösocker, 3 msk. kokande vatten, 5 stora ägg, 6 dcl. gräddmjölk, skalet af 1/4 citron eller 2 rifna bittermandlar.

Beredning: Sockret brynes i en tackjärnspanna, spädes med det kokande vattnet, och därmed beklädes en vacker bleckform. Gräddmjölken kokas upp och får kallna. Äggen och mjölken vispas väl tillsammans och smaksättes med citronskalet eller den skållade och rifna bittermandeln. Blandningen hälles i den beklädda formen och insättes vattenbad i ugn att stanna och få en ljusbrun färg. Puddingen får afsvalna uppstjälpes därefter och kan om så önskas garneras med sötmandel, skuren i strimlor.

Nässelkål (f. 6 pers.). 1 kvarts-burk konserverade nässlor, 2 msk. mjöl, 2 msk. smör (40 gr), 1 1/2 lit. buljong, salt, socker, hvitpeppar.

Beredning: Nässlorna blandas väl med mjölet och fräsas i smöret. Den kokande buljongen påspädes, litet i sänder, och kålen får koka med tätt sluset lock omkr. 1 tim. Soppan skummas väl, afsmakas med kryddorna och serveras med förlorade ägg.

Massös önskas nu genast på ungefär en månad. Svar med pretentioner till Lind, Hista & Mariefred.

Barnfröken, van vid barnavård, med goda betyg fr. föreg. platser, erhåller gen. väl ad. plats vid Bruk för 2 fl. 2—4 år. Svar "Disponent" Norrköping p. r.

Kungörelse.

Sedan Stadsfullmäktige i Jönköping beslutat, *att* i stadens tjänst skulle anställas två fullt kompetenta *sjuksköterskor* emot en årlig fast lön af *femhundra* kronor hvardera och med rätt för dem att dessutom för hvarje tjänstgöringsdag uppbära en särskild godtgörelse af *en* krona jämte *fri kost* eller ock i vissa fall i stället för fri kost kostpenningar till belopp af *en krona 50 öre* om dagen, *och att* dessa sjuksköterskor skulle antagas af Hälsovårdsnämnden,

så kungöres härmed *att* dessa befattningar komma att tillsättas för tiden från och med den 1 februari 1905 tillsvidare till 1907 års slut, dock med tre månaders ömsesidig rätt att under tiden uppsäga aftalet, *och att* skriftliga ansökningar, åtföljda af intyg om genomgångna kurser och tjänstgöring i öfrigt samt åldersbevis böra insändas *före den 15 januari 1905* till Hälsovårdsnämndens Ordförande eller Stadsläkaren Doktor Hallengren, hvilka meddela öfriga erforderliga upplysningar.

Jönköping i december 1904.

Helsovårdsnämnden.

Snäll flicka 25—35 (fr. norra eller mellersta Sverige), duktig i finare och enklare matlagning samt rask och ordningsvan, sökes till Köpenhamn till Februari och liten fin familj. Fran svenska. Lön 20 Kr. i månaden. Utmärkt plats. Resan betalas. Fotografi (som återsändes) torde bifogas. Svar märkt "O. K." torde insändas till Iduns Exp., f. v. b.

PLATSSÖKANDE

Plats som sällskap,

hjälp och trefnad i bättre, bildadt hem där husmoder saknas, sökes af 30-årig barnlös änkefru Bildad, huslig och praktisk, kunnig i engelska & tyska samt skicklig i musik Bästa referenser. Svar till "Intresse 1905", Iduns exp. Stockholm f. v. b.

Ung dam, som i sju års tid varit anställd å Landsortst. vid såväl redakt. som bokför. afdln. önskar nu genast eller till nyåret sådan plats eller eventuelt kontorsplats. Utmärkta betyg och referenser. Svar till "Soleil" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Ung, anspråkslös flicka, som genomgått Barnavård, önskar på nyåret plats som som barnfröken; är villig åtaga sig spädt barn. Svar till **Jenny**, Iduns exp.

Ung, bättre flicka önskar plats i prästgård eller familj på landet att vara husmodern behjälplig med förekommande göromål. Är kunnig i sömnad, glansstrykning samt matlagning. Svar till "Inez", Iduns exp.

Bildad flicka, kunnig i matlagn., bakning, sömnad, handarb. m. m., söker plats. Flitig, sparsam. Svar "Gladlynt", Iduns exp. f. v. b.

Ung, kvinnlig gymnast önskar på nyåret plats i familj. Svar till "Gymnast", adress: Iduns exp.

Bildad flicka, hushållsvan. duglig, barnkär, plikttrogen, gladlynt, kun. i sömnad, söker plats. Svar till "Arbetsam" under adr.: S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Ung, anspråkslös lärarinna söker plats i familj att undervisa nybörjare. Har genomgått 6 kl. i elementarskola samt seminarium. Deltager ock i hushållsgöromål. Svar till "Lärarinna", Örebro Dagblad, Örebro.

Plats som guvernant, helst i närheten af Stockholm, önskas i Januari af 20-årig, bildad, musikalisk flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk. Svar till "B. G. O. A.", Karlstad p. r.

Förlofvad ung flicka önskar mot fritt vivre komma i godt hem, där tillfälle beredes lära hushåll. Van vid husliga göromål. Svar afvaktas tacksamt till "Gladt lynne", Svenljunga p. r.

Massage. Exam. kvinnlig sjukgymnast söker plats i familj. Svar till "Duglig", Skurup p. r.

Undervisningsvan o. musikalisk lärarinna önskar plats. Goda referenser. Svar till "S. D." Iduns exp.

Af BAKALETTE

(läses: baka lätt).

Lagermans Kak- & Tårtpulver "Tomten" finnes i handeln en ny smaksort, benämnd

"Jul-Tårta"

Den är utomordentligt god.

Lika lätt bakad som de öfriga sorterna af Bakalette.
Priset oförändradt: 45 öre pr paket.

Barnfröken,

som genomgått kurs i späda barns vård, önskar plats 1 mars. Rekommendationer finnas. Svar till "Stina". Slottsbron.

Bättre flicka

musikalisk och barnkär önskar plats i bättre hem såsom sällskap eller att gå från tillhanda med eller utan lön. Hälst på landet. Svar tacksamt "22-årig" p. r. Fjugesta.

Undervisningsvan, ung lärarinna med de bästa rekommendationer, önskar i Januari plats i familj. Ljudmetoden, musik. Svar till "Januari 1905, I. S.", Iduns exp., f. v. b.

En anspråksl. äldre flicka, ordentl. o. pålitlig, önsk. nu eller till våren pl. i äldre vänl. fam. som hushållsbitr. eller att sköta bem. å egen hand. Svar till "Liana 1905", Eskilstuna, p. r.

En ung bildad Tyska önskar nu genast för några månader plats i godt hem, att undervisa i sitt språk och musik. Referenser lemnas af Fru Agnes Nordenskjöld, Lund.

Glad, treflig flicka, affärsv. kunnig i räkn. och skrifn. fullt hemma i matlagn. önskar plats i familj. Goda rekommendationer fr. föreg. plats. Svar till "A. H." Iduns Exp., Stockholm.

Ung, bättre flicka önskar på nyåret plats i bättre familj som sällskap och hjälp i hushållet. Van vid handarb. och inom hem förekom. göromål. Vid lön fästes ej afseende men väl vid vänligt bemötande. Svar till "Familjemedlem", Sala.

En ej examinerad sköterska önskar på nyåret plats, har vackra betyg från föregående platser. Svar emotses tacksamt till "Sjukvård A. S", Iduns Exp.

Massös, äfven van lektris, sällskap o. hjälp, önskar verksamhet i familj, eller hos ensam dam Svar till "M. E." Skövde p. r.

En ung glad bildad flicka kompetent att sköta ett hem kunnig i matlagning och bakning, språkkunnig samt van vid alla slags skrifgöromål önskar plats på nyåret i godt hem där husmoder saknas. Goda referenser. Svar till "Hemtrefnad" p. r. Postkontoret, Järntorget, Göteborg.

Mot fritt vivre önskar bättre flicka få komma i fin och god familj i Stockholm som sällskap och hjälp med alla förek. småsysslor. Svar till "M. N.", Landskrona p. r.

Norra Inack.-Byrån, Malmskilnadsg. 27, Sthlm. Förm. inack. Ansk. lararinnor, vård, sällskaps-, kontors-, hushålls- och barnfröknar.

Ung flicka önsk. mot fritt vivre några mån. vistas å egendom på landet för att lära sig hush. Är villig deltaga i alla inomhus förek. göromål. Svar, märkt "Lilly", emotses tacksamt till Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.